

XIII EVF. * SZAM 182
Cluj—Kolozsvar, 1930
augusztus 22 Péntek
5690 EV - AB 27

TAXA POSTA
PLATITE in NU
No. 244.716/9-

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai-
utca) 10. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 1150 Lej
Félévre . . . . . 600 „
Negyedévre . . . . . 320 „
Egy hónapra . . . . . 110 „

KULFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

Ramsetter Robert
BUDAPEST

KELET

ESZDÓ POLITIKAI NAPILAP

A körülzárt nyomorúság

Mivel szélesebben terpeszkedik szét a világon a gazdasági válság gigantikus mérete: maga ez a széles világ annál inkább zárul körülöttünk. Pár évtizeddel ezelőtt a legkétségbeesettebb és legletétebb egzisztenciáknak is megvolt az a lehetőségük, hogy egy új világterületen, vagy egy idegen országban új életet teremtsenek maguknak, nagyon sok esetben viruló és boldog életet. A földtelen parasztok, a munkanélküli maradt munkások tizezrei nyakukba vehették a világot, mely széles volt az ezer lehetőségekkel teli. Munkát, egzisztenciát, szabadságot és boldogulást találtak Észak-Amerika farmjain, Dél-Afrika bányáiban, vagy Kanada végeérhetetlen buzaföldein.

A világháború után a lehetőségeknek, a regenerálódásnak, a kivándorlásnak a területei egyre szűkebbre zártak, ma már ott tartunk, hogy nemcsak Amerika zárta el kapuit az Európában munkanélküli maradt kétségbeesett egzisztenciák elöl, hanem Kanada, Afrika, Ausztrália is. E boldog Kánaánok ma már szintén a tömegnyomor és a megboldogtalanság területei lettek, ahol az őslakosság egy részének sines már munkája, ahol állandó krízisek nyugtalanítják a kedélyeket, a mezőgazdasági termékek árai pedig olyan mélyre estek, hogy termelésük szinte teljesen haszontalanná vált.

Bármerre nézünk: minden ország és minden földrész, minden nagyváros és minden falu — egy-egy ostromlott vár szeptét mutatja, ahol a bezárt tömegeknek, ha élniük nem lehet, de feltétlenül el kell pusztulniuk. Ez az ostromlott városzerűség a legjellegzetesebb és legparadoxabb jellemvonása korszakunknak, mely repülőgépeivel, autójáratával és expresszvonataival megszüntette ugyan a távolságokat, de nem a lelkek tájékozódását és szeretetét hozta közelebb egymáshoz, hanem a kölcsönös kétségbeesést és a nyomorúságot.

A politikusok egyrésze, ennek ellenére, még mindig strucc-politikát folytat. A legtöbbje még most is úgy látja megoldhatóknak a problémákat, ha nem róják, hanem melléjük beszél. Holott a világ egzisztenciális kérdése, léténke vagy nemléténke problémája immár nem politikai jellegű, hanem kimondottan gazdasági. A legideálisabb demokráciával, vagy a legideálisabb diktatúrával sem lehet kényeret teremteni az éhező szájaknak s a legmagasabbban szárnyaló államművészeti doktrínával sem lehet munkát adni a munkátlanná vált kezeknek.

Az emberiség megváltásának gyönyörű művét csak az vállalhatja magára, akinek, vagy akiknek egészséges gazdasági koncepciója, illetőleg koncepciójuk van, vagy aki, illetőleg akik az egyes államok s a nemzetközi politika erőtervezőit a világ gazdasági újjászervezésére tudják koncentrálni. Mert hiszen az a válság, mely ma az egész világon bűnbé, kétségbeesésbe és nyomorba taszítja az emberek egy tekintélyes részét, többé nem egy átmeneti válság, hanem az egész európai és amerikai kontinens gazdasági megrendültségéből fakadó borzalom, mely a világháború utáni évek Katzenjammeréből a legfejrájósabb öbrödést hozta meg számunkra.

Ennek a világválságnak, minden nyomorúsága ellenére, egyetlen biztató kísérő motívuma van, nevezetesen az, hogy nem respektálja a nemzeti kereteket, fűtyül a vám és egyéb határokat, az egész emberiséget egyetlen nagy, egyetlen sorsközösségbe kovácsolja. Egyre nyilvánvalóbbá válik, éppen ezért, hogy minden olyan kísérlet, mely

az egyes nemzeti ostromzáron belül próbálja megoldani a problémákat, nem vezethet sikerre. A segítség csakis emberi szolidaritásból fakadhat, annak felismeréséből, hogy miután az egész világot polipként átölő gazdasági válság nemzetközi jellegű: a megoldás is csak egységes irányításból fakadhat, az egyes ostromzárak likvidálásából, a megakadt vérkeringés szabaddá tételéből. A világ termelését és fogyasztását újja kell szervezni, meg kell szüntetni a piacokért folytatott áldatlan rivalizálásokat, össze kell egyeztetni az ipari és a mezőgazdasági érdekeket, ha lehet: a Népszövetség égisze alatt, ha kell: a Népszövetség nélkül.

Valamikor szívesen hangoztatták a jelszót, hogy „művész hazája a nagyvilág”. Pedig a művész is minden biznnyal szereti hazáját, szereti azt a

környezetet, amelyből származott s amelynek minden jellegzetessége éppen művészetében ütözködik ki. Ezt a jelszót kell realizálni a világ összes munkatársainak, vált munkásai, általában pedig a termelés és a fogyasztás számára. Mert csakis így szüntethető meg az a kétségbeeső állapot, hogy éhező szájak mellett hatalmas gabonafölöslegek állanak a különböző Kánaánokban felraktározva, anélkül, hogy piacra, illetőleg vevőre találjanak. A békeévek relatív boldogságát éppen az biztosította, hogy minden nemzeti elkülönültség ellenére is, bárki számára nyitva volt az út bárhova s ha hazájában nem találta meg a boldogulását: a biztonság érzésével vehette kezébe a vándorbotot. A kereskedelem nem ütözködött minduntalan mesterséges határokból, egészséges vérkeringés jellemezte az egész világ gaz-

dasági életét, annak ellenére, hogy a politikai feszültségek olykor súlyos konfliktusokban robbantak ki.

A világválság, melynek közepében élünk, már el is hagyta a tizenkettedik óra kísérteties időpontját. Szédülő fejével és benuit idegekkel támoigunk a kilátástalan sors szakadékaik fölött. Ha az ostromzár, a területi és gazdasági elzárkózás ennek ellenére is fentmarad s a gazdasági szempontokat továbbra is a politikaiak fogják dominálni — akkor a katasztrófa egész bizonyosan elkerülhetetlen lesz. Mert hiszen a munkanélküliek, a csődök, az összeomlások száma napról-napra szédületesen arányokban növekszik. A kenyér és egzisztencia nélkül maradt emberek pedig nem fogják feladni azt a minimális jogukat, hogy ha már megszülettek — akkor élhessenek is.

Egy beszarábiai faluban tizenkét cuzista revolverrel támadt rá egy zsidó családra

A merénylők közül kettőt felismertek és letartóztattak

Bucuresti—Bukarest, augusztus 21. A baltimyei Sângeri Noi községben tegnap a cuzisták újból akcióba léptek. Egy 12 tagú csoport éjszaka folyamán betört egy Moise Rottstein nevű zsidó kereskedő házába. A keres-

kedő feleségét és gyermekeit súlyosan megverték. Rottsteinra pedig revolverrel háromszor rálőttek. A kereskedőt életveszélyes állapotban szállították a balti kórházba. A hatóságok szigorú

vizsgálatot rendeltek el a támadók kilétének megállapítására. Kettőt közülük: Tirusa és Chitroga nevű ismert cuzista agitátorokat felismerték és letartóztatták.

„A liberális párt le fogja rázni magáról a sátánt”

Argetoianu és Duca összefogtak Bratianu Vintila eltávolítására

A kormány készül uralmának második jubileumára és elkészíti kormányzásának két éves mérlegét

Bucuresti—Bukarest, augusztus 21. November 10-én lesz két éve annak, hogy a nemzeti-parasztpárt kormánya került. A kormány ebből az alkalomból brosúrát fog kiadni, részletesen ismertetve azt a munkát, amelyet a lefolyt 2 év alatt kifejtett.

Az Adevurul ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy

a nemzeti-parasztpárt eddigi kormányzásának legkiemelkedőbb ténye az volt, hogy uralomra tudott kerülni.

Ez rendkívüli fontosságu történeti esemény volt, hiszen ezzel csuszott ki a talaj a liberálisok alól, akik eddig Romániát diktatórikus módon uralták.

Két esztendő erényei és hibái

Súlyos volt a helyzet, amelyben a jelenlegi kormány átvette az országot és tagadhatatlan, hogy a kormányzás eredményességének rovására ment, hogy ezt a súlyos örökséget vállalták és el kellett takarítani a romokat, amiket a liberálisok hagytak. Hatalmas törvényhozási munkát fejtett ki ebben a tekintetben a kormány, ezt minden ellenfelének el kell ismernie. Viszont tagadhatatlan, hogy a kormány népszerűsége nagyon csökkent. Ha igaz is, a dolog természeténél fogva, hogy súlyos hibákat is követett el, amelyek elkerülhetők lettek volna és ame-

lyek a bizalmat vele szemben jelentékenyen meggyengítették. E súlyos hibák közé tartozik a „demisia in alb”, a képviselők előzetes lemondása a mandátumokról, minden feltételek nélkül továbbá Lupény, a rendőrségi kizsákos, az antiszemita excesszusok türeése. Mind ezek a demokrácia egyenes útjáról való letérést jelentenek. Legfőbb ideje, hogy a kormány két év után, nyugodtabb atmoszférában, de a demokratikus program rendíthetetlen szemelött tartásával váltsa be azokat a reményeket, amelyeket az ország népe és demokratikus közvéleménye kormányzásához annak idején fűzött.

Argetoianu és Duca Bratianu Vintila ellen

Bucuresti—Bukarest, augusztus 21. A liberális párt vezetői körében a közeljövőt illetőleg állandó tárgyalások folynak. Különösen Argetoianu és Duca találkoznak folytonosan, amit lehetővé tesz az a körülmény, hogy a két politikus birtoka: Maldaresti és Treassa, egymás tőzsomszédságában van. — A megbeszélések a liberális párt legfontosabb problémáit, elsősorban pedig Bratianu Vintila pártvezetése körül forognak. Az Adevurul tudni véli, hogy úgy Duca, mint Argetoianu már belátták, hogy Vintilát el kell ejteniük a liberális párt érdekében is és már meg

is egyeztek a további lépésekre vonatkozólag. Elhatározták, hogy elsősorban Erdélyben tesznek egy autótúrát, mely alkalommal bejárják a fontosabb centru mok liberális szervezeteit. Azért választják először Erdélyt e célra, mert tudják, hogy a Bratianu-dinasztia népszerűsége ott még a liberálisok között sem nagyon régi keletű és ezért könnyebben kaphatók az erdélyiek olyan akcióra, amely Bratianu Vintila elejtését célozza, mint az ország más területei, ahol mélyebb talajuk van a Bratianu névnel

A lap szerint Argetoianu szokott szőkimondó modorában ki is jelentette, hogy a „liberális párt lerázza magáról a sátánt.” Duca viszont állandóan hangoztatja, hogy csak két alternatíva van: vagy lemondatni Bratianu Vintilát, vagy pedig felosztatni a liberális pártot. A két politikus természetesen az első alternatívát választotta és tesszük ezt annál is inkább, mert véleményük szerint Bratianu elejtésével nem lesz nagyobb akadály a nemzeti-parasztpárttal való megegyezésnek, hogy a parlamentarizmust és a demokráciát megvédjék minden diktatórikus próbálkozásal szemben, akármilyen irányból is jönne az.

Duca és Argetoianu biznak abban, hogy akciójuk megfelelő eredményre fog vezetni.

30 augusztus 21.
Weygand Tibor
ndén jó családban
lenni. László I.
tyám. Dr. Sándor:
tvasz nyilik.
a fehér rózsát.
csos kapu, rácsos
ny folytatása.
vizjelzőszolgálat.
honvédgyalgea.
Rosenzweig: Ma
Bálint: Bohém-
mesterné — nyi-
tek „Carmen”-ből.
rthy-dalok.
eny folytatása.
meserőrája.
Ödön: „Gróf Pál
Magyarország fel
és cigányzeneke
magyar irodalom
orosz balalajka-
rsénye. Az én da-
dal. Ridna Ukraj-
Utolsó ötös bankó-
Stepat: Bölcsodal.
igány románc. —
allgasd. Malesin:
Stepat: Tangó.
a Studióból. Ren-
edmények.
Händel: G-moll
Kreutzer szonáta.
Lenaura.
arazene. 21: Nép-
rettrészletek.
szerű hangv.
simfonikus hangv.
arsó. 23: Rádió-
pdalok. 21: Hang
harangszó, ope-
21.30: Műdalok.
grammofón.
gverseny. 21: Ki-
rtás” vigjáték.
zene.
Grog: „A másó-
21: Hangverseny.
letések
ndelésre, himzés,
rozás, előnyomda,
simunkaszakmába
yos áron Fish
nyában Cluj, str.
cea) 16 szám.
kolozsvári uricsa-
égnek alkalmas
azonnalra kiadó.
rth. kóser vege-
rnoka Reg. Fer-
ca) 10 szám alatt
tejneműek saját
nyanott naponta
házhoz szállítva
bizonyítványok-
emet, hébert, —
a Molnár, Zavoi,
erdinand.
k fizetése havi
költségei csak
meg. Ajánlatokat
aune) zsidó hit-
j Keletben

A megerősödött antiszemita jegyében fognak lezajlani a németországi választások

A németországi zsidó választók felörlődnek az antiszemita pártok malomkövei között

Berlin, augusztus 21. Szeptember 14-én tartják meg a német Reichstagba való választásokat, amelyek kimenetele, tekintettel a radikális antiszemita front megerősödésére és arra a körülményre, hogy egyes polgári pártok hajlandók a nemzeti szocialistákkal együtt kormányt alakítani, sorsdöntő lesz nemcsak a német progresszió számára, hanem a birodalomban élő zsidóság szempontjából is. Minthogy egészen új csoportosulások történtek a német pártéletben, a szavazók köreiből nagy a tájékozatlanság. A német zsidóság maga habozik és nem tudja, milyen párthoz csatlakozzék. A Zsidó Távirati Iroda vezetősége megkereséssel fordult dr. Bruno Weithoz, Németország politikai életének egyik kimagasló alakjához, aki résztvett az állampárt megalakításánál és tárgyalta a Volksnationale Reichsvereinigungsverwaltung vezetőivel is és precizizálta ennek az új pártnak a zsidósághoz való állásfoglalását.

Az 1930-as reichstagi választások — mondotta dr. Bruno Weil, — a megerősödött antiszemita jegyében fognak lezajlani. Bizonyos tekintetben párhuzamot lehet vonni a mai antiszemita periódus és a nyolcvanas évek antiszemizmusa között, de úgy látszik, ezáltal a német népek sokkal nagyobb része van átitatva antiszemita indulatoktól, mint akkor. A vesztett háború és különösen az utóbbi időben jelentkezett gazdasági depresszió részint átértékelte, részint azonban tudatosan kihasználta alapjait a modern antiszemitizmusnak. A régi antiszemitizmus etikai és vallási alapon akarta igazolni magát, a mai azonban faji jellegű. Az az elgondolás, hogy a német faj kimagaslóbb és fölényesebb, erősen hízog, hogy a nagy tömegnek és szinte bizonyos, hogy a nemzeti szocialisták főleg ennek az elméletnek köszönhetik nagy népszerűségüket.

A néppárt elhajlott a liberális tradíciótól

Mindezeidig távol tartották magukat ettől a mentalitástól a német polgárság liberális és demokrata elemei, akik a Német Néppártban és a Demokrata Pártban, továbbá a Centrumban és a szociáldemokraták és kommunisták között helyezkedtek el. Fájdalom, a német néppárt azonban utóbbi időben nagyon messze elhajlott a liberális tradíciótól, amennyiben Thüringiában Frick miniszterrel, a köztársaságot gyűlölő nemzeti szocialistával állottak össze. Szászországban is ugyanezt a jelenséget tapasztaljuk: a Néppárt hajlandó lett volna a nemzeti szocialistákkal kormányt alakítani és ezt a tervet tisztára a demokraták és a Volksnationale Vereinigung ellenkezése hiúsította meg.

A munkáspártok indifferensek a zsidó kérdéssel szemben

A munkáspártok vallási kérdésekkel szemben indifferensek és a két pártban lévő zsidó származású képviselők felekezetenkívüliek, vagy pedig disszidenseknek vallják magukat. Ezek a pártok általában az antiszemitizmus elleni küzdelmet nem ismerik és mindössze annyiban érdeklő őket, amennyiben programjuk általános tételeit érintené a probléma.

A centrum egy tiszta katolikus párt, amely mint ilyen, mindig úgy érezte, hogy képviselnie kell program-szerűen és a gyakorlatban is türelmes gondolatát. A centrum különösen a rajnai vidékeken és részint Sziléziában is a zsidó választókat maga mellett találta. De nyilvánvaló, hogy mint kimondott katolikus párt, a centrum mégsem lehet a németországi zsidó tömegeknek politikai otthona. Ennek következtében azokat a zsidókat kivéve, akik osztályöntudatból valamelyik munkáspárt-ra szavaztak, a német zsidóság emanci-

pációja óta, politikai képviselőket a polgári liberális és demokrata pártokban keresték.

Hogyan jött létre a német állampárt?

Az 1918-as forradalom után, amikor a pártok eddigi neveiket megváltoztatták, a régi nemzeti-liberális párt átalakult német néppárttá és az egykori szabadelvű pártból lett a mai demokrata párt. Ez utóbbiban találtak helyet a legjobb zsidóink: Walter Rathenau, Preuss, a mostani birmalmi alkotmány egyik megalkotója, Teodor Wolff, Georg Bernhard és a nemrégben elhunyt Ludwig Haas. A párt azonban, ahol az említett zsidók vezető szerepet játszottak, az utóbbi időben erősen visszafejlődött. Az a veszedelem fenyegette ugyanis, hogy felmorzsolódik a tisztára gazdasági pártok, mint a szociáldemokrácia, a kommunisták, továbbá a Wirtschaftspartei és a mezőgazdasági pártok között. A demokrácia vezetői tehát elhatározták, hogy felolvassák ezt a pártot és megalakították a Volksnationalen Vereinigung nevű párttal, a Volkspartei fiatal tehetséges elemeivel és a keresztény szakszervezetekkel a legújabb pártot, a Deutsche Staatsparteit.

Az „ifjúnemetek“ árja paragrafusa

Németország zsidói között e pártalakítás nyugtalanságot okozott, különösen, mert az új párt legszámottevőbb alkotórésze a Volksnationale Vereinigung volt, amely javarésben személyi kapcsolatok tartott fenn az Ifjúnemetekkel. Ez az alakulat ugyanis kimondta, hogy sorai között csakis német vérségű, árja emberek foglalhatnak helyet. Ez az Ifjúnemetek Rend, mint a legtöbb hasonló szervezet Németországban, az antiszemitizmusból keletkezett, azonban más irányban fejlődött, mint például a nemzeti szocialisták. Mig ezek külpolitikai tekintetben a revánzgondolat harcosai és nyíltan is Franciaország ellenségeinek vallják magukat, addig az Ifjúnemetek Rend már megalakulása elején felismerte, hogy eredményes külpolitikát csakis Franciaországgal való kibéküléssel lehet elérni, vagyis a versaillesi békeszerződés revíziójának bekés uton való elérésével. Az Ifjúnemetek Rend egyébként elismeri a köztársaságot is, mint államformát és a köztársaságok szimbólumait használja. Vezetői pedig ismételtelen kinyilatkoztatták, hogy távolállanak mindenféle antiszemita balitéletől. A Staatspartei pedig a Volksnationale Vereinigung segítségével alakult, ez pedig állandóan hangoztatta a német polgárok teljes egyenjogúságát. Egyébként pedig hadilábon áll a nemzeti szocialistákkal és egy választási kampányban Szászországban két mandátumot hódított el tőlük. Mindazonáltal aggályos az Ifjúnemetek Rendnek az álláspontja, hogy alapszabályaikból, dacára, hogy egy republikánus és progresszív pártba bekelezte be magát, mégsem törli az ugynevezett „árja“ paragrafust.

A német zsidóság helyzete

Teoretikusan az egész problémát — mondotta dr. Weil — nem lehet kielégítően megoldani. Minden attól függ, hogy az új Staatspartei folytatni fogja-e a demokrata párt jó tradícióit és zsidó képviselőket is fog küldeni a parlamentbe. Georg Bernhard, aki a demokráciának egyik kimagasló reprezentánsa, nem fog mandátumot vállalni, Ludwig Haas pedig meghalt. Az új párt próbaköve lesz, vajjon listaiba fel fog-e venni olyan zsidókat, akik öntudatosan vallják magukat zsidóknak és akik az új Reichstagban sokkal nélkülözhetetlenebbek lesznek, mint valaha. A német zsidóság — ezt nyugodtan állíthatom —

felismerte a veszedelmet, amely előtt áll, de reméli, hogy le fogja tudni győzni. Fontos, hogy Németország visszanyerje külpolitikai egyensúlyát és hogy gazdasági helyzete megjavuljon és ezzel csökkenjen a munkanélküliek és az elégtelenek nagy tábora, amely rendszerint a radikalizmus felé szokott hajlani. Eddig tart Bruno Weil nyilatkozata.

Ismeretlen tettesek levegőbe akarták repíteni a hannoveri szakszervezeti tanács épületét

Hannover, augusztus 21. A szakszervezeti tanács épülete előtt ma a kora reggeli órákban egy csomagot helyeztek el, amelyet később megtaláltak. Gondos felbontás után a csomagban a hatóságok pokolgépet letek, amelynek explóziója esodálatos véletlen

Aranyeres bántalmak ellen biztos segítség

HAEMORSAN

végbélkup vagy kenőcs

amely mindennél beszédebben igazolja azt, hogy a németországi zsidóság, amelynek még nem jött meg a bátorsága ahhoz, hogy nyílt sisakkal, önálló utakon haladjon, hogyan morzsolódik fel a jobb- és baloldali antiszemita pártok malomkövei között.

A Nagyvárad Zsidó Leány-internátus hihetetlen fejlődése

Már több ízben adtunk hírt lapunk hasábjain, a Schwartz Menyhértne nagy váradai uriaszony vezetése mellett három évvel ezelőtt létesült leányinternátusról, amely nemcsak Romániában, de messze országhatárokon túl is ismertté tette hírnevét.

Schwartz Menyhértne volt az első Erdélyben, aki felismerte, hogy ebben a nagy zsidó kulturcentrumban, ahol mintaszéri zsidó iskolák és gimnáziumok vannak, hiányzik egy leányinternátus, ahol a messze idegenből idereseglett leányok gondos és szeretetteljes elhelyezésben részesülhetnek, ahol a gondos és állandó tanárnői felügyelet pótolja a szülői felügyeletet. Schwartz Menyhértne az elmúlt három esztendőben mindezekről tanubizonyítást tett, amelyről számtalan elismerő levél tanuskodik.

Az 1930-as tanévre Schwartz Menyhértne újabb súlyos áldozatok árán, egy

direkt internátus céljaira ujonnan épült épületet bérelt Nagyvárad kellős közepén, a Saguna uccában, ahol a tágas, szellős és világos hálószobák mellett fürdőszobák, külön mosdók, társalgó és ebédlő várják az ujonnan érkezett növendékeket. A higiénikusan felszerelt konyhában a legizletesebb ételeket fogják készíteni. Az internátus udvara parkiroszva, kintün levegő és pormentes. Maga az internátus Nagyvárad kellős közepén épült, az összes zsidó és más iskolák közvetlen szomszédságában.

Az intézeti felügyeletet állandóan benlakó két tanárnő végzi, akik a német és francia nyelvben tökéletes eljáratosságot mutatnak.

A teljesen modernül és külföldi mintára berendezett internátus ez évben még fokozottabb mértékben fogja kiélegetni az igényeket, amire különben Schwartz Menyhértne személye is garancia.

Csikágó egész polgári vezetősége a banditákból élt

Egy megölt bandita naplója és csekkfüzete leplezte le Csikágó bíráit, ügyészeit és rendőrtisztjeit, akiket a banditák pénzeltek

Newyork, augusztus 21. Csikágó városa, amely az egymással rivalizáló bandák véres harcát folytán szomoró nevezetességre tett szert, ismét az általános érdeklődés középpontjában áll. A városban egy botrányos politikai affér robbant ki, amely a főállamügyész szavai szerint Amerika valamennyi eddigi botrányos politikai afférját háttérbe fogja szorítani.

Két héttel ezelőtt egy mulatóhelyen agyonlőtték Jack Zutát, a csikágói alvilág egyik leghírhedtebb bandavezérét. Egy konkurrens banda hat tagja kézi gépfegyverekkel felszerelve behatolt a helyiségbe, a falhoz állította Jack Zutát, akit azután valósággal szitává lőtték. A hat gyilkosnak sikerült elmenekülnie.

A meggyilkolt Zuta jobbkéze volt Joe Aiello esempészkirálynak, aki Csikágó város északi részét „ellenőrzi“, míg a délen fekvő városnegyedeket Al Capone, Amerika leghírhedtebb bandavezére uralja. Ajello Al Caponehoz hasonlóan alkoholesempészettel, zsarolásal és bandájának „munkájával „millió“ vagyont harcolt össze magának.

Közvetlen Jack Zuta meggyilkolása után névtelen feljelentés érkezett az államügyészséghez amely szerint a meggyilkolt bandita bankszférában egy napló fekszik, amely pontos feljegyzéseket tartalmaz azokra a vesztegetési összegekre vonatkozóan, amelyeket Joe Aiello megbízásából különböző személyiségeknek kifizetett.

A főállamügyész felnyitatta a meggyilkolt Zuta két bankszférát, amely-

ket a bandita egy nagy csikágói banknál bérelt ki és a naplón kívül egy sereg nyugtát talált, amelyekből kiderült, hogy az utóbbi két év folyamán több mint egymillió dollár vesztegetési pénzeket osztottak ki a város vezető személyiségeinek, különösen nagyállású bíráknak, városi funkcionáriusoknak és rendőrtiszteknek.

A főállamügyész minden közelebbi felvilágosítást megtagadott a razzia eredményeire vonatkozóan és csupán annyit jegyzett meg, hogy a nyomozás eredménye a várost és az államkormányt alapjaiban ingatta meg.

Egész Amerika most nagy érdeklődéssel várja azoknak a magasállású személyiségek listájának közzétételét, akik éveken keresztül óriási vesztegetési pénzeket fogadtak el Joe Aiello bandájától.

A romániai szeszgyáratok exportra akarják kényszeríteni. Joanitecu pénzügyi alminiszter a napokban a szeszgyári problémával kapcsolatban igen érdekes nyilatkozatot tett. Ebben kifejtette, hogy a romániai szeszgyáraknak exporttermelésre kell berendezkedni, mert a belföldi fogyasztás nem tudja kellően foglalkoztatni a gyárakat. Az alminiszter nyilatkozatában a szeszgyárak kijelentik, hogy még dumping-árak mellett sem lehetne külföldre exportálni. Ehelyett a belföldi piacot kell javítani, a magas adót kell redukálni, a fekete szesz gyártását megszüntetni és a kisüstök rendszerét megváltoztatni.

Erdélyi zsidó

Leányinternátus Párizsban !!

Dr. Szarvas Jakabné vezetése alatt

Párizs legszebb kertvárosában, Robinsonban szeptember 15-én nyílik meg az igen előkelő zsidó leányinternátus 14-20 éves leányok részére. — Az internátus gyönyörű 3 hoidas park közepén fekvő 20 szobás villában van elhelyezve. Csakládi nevelés az összes európai nyelvek tanítása szakszerű tanerők vezetésevel

Mindennemű felvilágosítással és prospektussal Dr. SZARVAS JAKABNÉ, Hater szőlő

Borsa, aug. tudósítójától. Fildan doktor ügyésze, Chirzetőügyész és ságában szerdek, hogy bevgalatot. A hatását határtamármaroszi ügyész szemecia arra, hogy részletekre is ságot fog derlyére. Megirt főügyész nyokidoboltatta a aki valamit vagy előzmén gatasra a viznak nem várt jelentkeztek a

Csütörtök h ügyész és Chitak Borsáról, már a kora r a kihallgatás román és zsidó előtt. A zsidó a nyilatkozat szét már isn Elhangzottak valómások is eddig felelmé tételre jelentk lóbizottság ir oszlatta mind Igy a vizsg kilencéves le gyermekét, ak ominózus pént a tűz előtt k hogy egy Dun akit a leányka loesolta meg Nedea meglát mos üveget a mászott a ház

A vizsgálób deát holnapra ra. Fontos va koresma tulaj gálóbírónál te dotta, hogy k koresma helyi szu időn keró hogy milyen e eredményesebl dóktól. Az ass paraszt halála az esetre, ha szelgetésből h Délután félk rasztlegényt gálóbíró. A pa kon keresztül a keresztkérd zudította rá a szakadatlanul Suly Kon

Bucuresti— Konstaneai je több tagja su kál Konstanea strandján. A nappal ezelőt azóta egymás gyobb incident az uccákon, r lyosan inzultá nézésű járóke ket.

A vasgárdi nagy feltűnés közü látogató lentésére Le kvesztor beve vizsgálat er Diaconescu. Clemente Crist a verekedések letartóztatták.

Piller vizsgálóbíró szakadatlanul folytatja a kihallgatásokat a borsai tűz keletkezésének ügyében

Tömegesen jelentkeznek a tanuk, akik fontos támpontokat szolgáltatnak a vizsgálatnak — Konstancában a nemzetközi fürdővendégek előtt inzultáltak a zsidó fürdővendégeket a vasgárgisták

Danilat azzal vádolják, hogy ő bujtotta fel a dorna-candrenii kézigránátos merénylőket

Borsa, augusztus 21. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Megirtuk tegnap, hogy Fildan doktor, a nagyvárad-i tábla főügyésze, Chindris máramarosszigeti vezetőügyész és Piller vizsgálóbíró társaságában szerdán délután Borsára érkeztek, hogy bevezessék a harmadik vizsgálatot. A harmadik vizsgálat megindítását határtalan bizalommal fogadta a máramarosi zsidóság, mert a táblai főügyész személye a legnagyobb garancia arra, hogy a vizsgálat a legapróbb részletekre is ki fog terjedni és világosságot fog deríteni a borsai tűz rejtélyére. Megirtuk azt is, hogy a táblai főügyész nyomban megérkezése után kidoboltatta a faluban, hogy mindenki, aki valamit tud a tűz keletkezéséről, vagy előzményeiről, jelentkezzen kihallgatásra a vizsgálóbíróknál. A felhívásnak nem várt fogantatja lett. Tömegesen jelentkeztek a tanuk vallomástételre.

A vizsgálóbíró szakadatlanul folytatja a kihallgatásokat

Csütörtök hajnalban Fildan táblai főügyész és Chindris vezetőügyész elutaztak Borsáról. Piller vizsgálóbíró pedig már a kora reggeli órákban megkezdte a kihallgatásokat. Sorra vonultak fel a román és zsidó tanuk a vizsgálóbíró előtt. A zsidó tanuk elmondották azokat a nyilatkozatokat, amelyeknek nagyrészt már ismertettük az Uj Keletben. Elhangzottak azonban egészen új tanuvallomások is, mert sok zsidó volt, aki eddig félelmében nem mert vallomástételre jelentkezni, a harmadik vizsgálóbizottság iránti bizalma azonban eloszlatta minden aggodalmát.

Igy a vizsgálóbíró kihallgatott egy kilencéves leánykát, Einhorn Mózes gyermekét, aki azt vallotta, hogy az ominózus péntek reggel néhány órával a tűz előtt kijött a kapun és látta, hogy egy Dumitru Nedeu nevű paraszt, akit a leánya jól ismert, petróleummal locsolta meg a házuk fedelét. Amikor Nedeu meglátta a gyereket, a petróleumot üveget a mellénye alá rejtette, lemaszotta a ház fedeléről és elszaladt.

Két fontos vallomás

A vizsgálóbíró intézkedett, hogy Nedeu holnapra idézzék meg kihallgatásra. Fontos vallomást tett Steinné, egy koresma tulajdonosnője is, aki a vizsgálóbíróknál tett vallomásában elmondta, hogy két nappal a tűz előtt a koresma helyiségében két paraszt hosszú időn keresztül vitakozott azon, hogy milyen eszközökkel lehetne a legeredményesebben megszabadulni a zsidóktól. Az asszony állítása szerint a két paraszt halállal fenyegette meg őt arra az esetre, ha elárulná azt, amit a beszélgetésből hallott.

Délután félkettőkor egy polyánai parasztlányt hallgatott ki Piller vizsgálóbíró. A parasztfiú kihallgatása órákon keresztül tartott és a vizsgálóbíró a keresztkérdések valóságos pergőtűzét zúdította rá a leányra. A kihallgatások szakadatlanul folytak az esti órákban is.

Sulyos botrányokat rendeztek Konstancában a vasgárdisták

Bucuresti—Bukarest, augusztus 21. Konstancai jelentés szerint a vasgárda több tagja sulyos botrányokat provokált Konstancában uccáin és a tengerpart strandján. A vasgárdisták néhány nappal ezelőtt érkeztek a városba és azóta egymást követték a kisebb-nagyobb incidensek. Tegnap azután ugyancsak uccákon, mint a tengerparton sulyosan inzultáltak a zsidó és zsidó kinézésű járőkeket és fürdővendégeket.

A vasgárdisták botránya különösen nagy feltűnést keltett a fürdő nemzetközi látogatói között, akiknek feljelentésére Leon Panaitescu rendőrkormányzó bevezette a nyomozást. A vizsgálat eredményeképpen Petre Diaconescu, George Pasmuseanu és Clement Cristian vasgárdistákat, akik a verekedések értelmi szerzői voltak, letartóztatták.

A bukaresti lapok érdekes részleteket beszélnek el a dorna-candrenii kézigránátos merénylők letartóztatásáról. A merénylet ügyében a vizsgálóbíró Tiron sziguranakomiszár vezette, aki megállapította, hogy a kézigránát csak azért nem robbant fel a kereskedő hálószobájában, mert amikor a merénylők keresztüldobták a bezárt ablaktáblán, a szétört üvegszilánkok,

csodálatos véletlen folytán, elvagták a kézigránát gyújtószinorját. Ha ez nem történt volna meg, úgy a kereskedő egész családjával együtt elpusztult volna.

Tiron komiszár vizsgálata megállapította, hogy Danila, Totu és Jeremia, amikor keresztül haladtak Dorna-Candrenin, összetalálkoztak Cárja és Coca ismert bukovinai antiszemita

A bukaresti sajtó követeli a Steward-szerződés felbontását

A londoni cég szerződészegést követett el, mert nem kezdte meg az utépitést augusztus 1-én

Bucuresti—Bukarest, augusztus 21. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy a londoni Steward-cégnek az állammal kötött szerződés értelmében augusztus 1-én kellett volna megkezdnie a bukaresti-brassói országút építését, amely kötelezettségének azonban a cég nem tett eleget, állítólag azért, mert nem áll megfelelő tőke rendelkezésére. A Steward-cég egy megbízottja néhány nappal ezelőtt

megérkezett ugyan Bukarestbe, de ez a látogatás semmivel sem mozdította előbbre az utépités ügyét. A megbízott ugyanis közölte a közlekedésügyi minisztériummal, hogy a Steward-cég az utépitést technikai okok miatt csak tavasszal akarja megkezdni.

A fővárosi lapok mai számai hosszabb cikkeket foglalkoznak a kérdésről és egyhanguan követelik, hogy

az állam azonnal bontsa fel a Stewarddal kötött, amúgy sem előnyös szerződést, amire minden joga megvan, tekintettel arra, hogy az angol vállalkozó a munka meg nem kezdése folytán szerződészegést követett el.

Közgazdasági körökben nagy érdeklődéssel tekintenek a Steward-ügy fejleményei elé, amelyek — ugylátszik — szenzációt ígérnek.

Egy beszarábiai prefektus rendőrséget szervezett a rendőrség ellen

Bucuresti—Bukarest, augusztus 21. Ismeretes, hogy Cádere belügyi államtitkár napok óta inspicálja a beszarábiai rendőrségeket. A belügyi államtitkár utját a kisenevi rendőrprefektura botránya tette aktuálissá. Cádere államtitkár azonban nemcsak Evitzky megvesztegetési ügyében, hanem a zsuritai rendőrbotrány ügyében is folytat vizsgálatot és a beszarábiai rendőrségek reorganizálásának lehetőségeit tanulmányozza.

A bukaresti lapok azt állítják, hogy a beszarábiai rendőrségeknél lehetetlen a lapotok uralkodni. Ennek igazolására citálják egy beszarábiai vármegyei prefektusnak nyilatkozatát, ak kijelentette, hogy a tiz esztendő beszarábiai korrupció hihetetlenül aláásta a rendőrségek presztizsét és megrontotta a legtöbb rendőrtisztviselőt.

— A beszarábiai rendőrközegek — mondotta a prefektus — annyira bele vannak szokva a rosszba, hogy hihet-

len erőfeszítésekkel lehet csak őket a helyes útra téríteni.

A prefektus a továbbiakban elmondotta, hogy személyes használatára egy külön rendőrséget szervezett, amelynek egyetlen célja és feladata az, hogy a rendőrséget ellenőrizze.

A beszarábiai prefektus kijelentései élénk visszhangot keltettek a bukaresti sajtóban. A legtöbb lap követeli, hogy kezdődjék meg végre Beszarábiában a purifikálás munkája.

Tizenöt-tizenöt napi fogházra ítélték a büntett feldicsérésével vádolt 7 macedo-román diákokot

Bezára újabb harminc napos vizsgálati fogságot rendelt el a vádtanács

Bucuresti—Bukarest, augusztus 21. Az ilfovi törvényszék ma délután hét órákor hirdette ki az ízgatással és büntett feldicsérésével vádolt két macedo-román diák bünperében az ítéletet. Az ítéletet voltaképpen már tegnap kellett volna kihirdetni, a törvényszék azonban az ítélet kihirdetését, technikai okokra való hivatkozással mára halasztotta. Az ítélet kihirdetését nem előzte meg tulságosan nagy érdeklődés. A tárgyalóte-

remben a hallgatóság részére fenntartott helyen mintegy negyven macedo-román diák foglalt helyet, akik azonban tartózkodtak mindenféle hangulatnyilvánítástól.

Az ülés mindössze két percet tartott, az elnök felolvasta az ítéletet, amely 15—15 napi fogházra ítéli a hét vádlott mindegyikét.

Anghelescu belügyi alminiszter merénylője, Beza tudvaleg az esküdt-

szék őszi ciklusán fog felelni tettéért. Minthogy az ellene elrendelt első harminc napos vizsgálati fogság ma lejárt, az ilfovi törvényszék vádtanácsa ma újra összeült, hogy ügyében döntsön. A vádtanács újra kihallgatta Bezá tetteinek indokairól. Beza elmondotta, hogy a két macedo-román diákkal, akik a merényletét fedezték, néhány nappal a merénylet elkövetése előtt találkozott és akkor értesült tőlük, hogy kihallgatáson fognak megjelenni a belügyi alminiszter előtt. Ennél a találkozásnál beszélte meg velük részletesen a merényletet.

A vádtanács elnökének a kérdésére azt mondotta, hogy bátorságáról akart nyilvános tanúságot szolgáltatni a merénylettel. Később azonban oda módosította vallomását, hogy a merénylet legfontosabb indító oka, hogy főképpen a dobrudzsai agrártörvény miatt szánta rá magát a merényletre.

A vádtanácsi tárgyaláson Bezá nem képviselte ügyvéd és a merénylő maga sem tudta rászánni magát arra, hogy szabadlábrahelyezését kérje és ezért a vádtanács tárgyalás nélkül rendelte el további fogvatartását.

Már csak napok kérdése a

Szanatórium sorsjáték huzása

Kihuzandó nyeremények összege:

8,192,500 azaz nyolcmilliószázkilencvenkettőezeröttszáz lej

Ezen a huzáson minden sorsjegy játszik és minden negyedik sorsjegy nyer

Egy sorsjegy 100 lej, kapható Cluj, Str. Baba Novac (v. Bethlen ucca) 8 és ügynökeinknél az ország minden városában

Megindult az általános roham Briand konföderációs tervezete ellen

A Népszövetség féltékenységét Anglia és Olaszország támogatja

Párizs, augusztus 21. A francia kormányköröket és az egész világpolitikát már most élénken foglalkoztatja a szeptemberben összeülő népszövetségi konferencia, amelyen fontos nemzetközi kérdések kerülnek tárgyalásra. Tekintettel arra, hogy szeptember elején megkezdődnek Genfben a nagy tanácskozások, az egyes kormányok mind azokkal a problémákkal vannak elfoglalva, amelyek a nagy nemzetközi tárgyalások előterében állnak. Az idén Európa megszervezése lesz az a kérdés, amellyel szemben minden egyéb ügy el fog törpülni Genfben. A tanácsülésnek — amely ez intézménynek fennállása óta a hatvanadik tanácskozása — ezuttal az lesz a főcélja, hogy először tegye lehetővé az államférfiak személyes megnyilatkozását Briand Páneurópa-tervével szemben.

Előbb gazdasági szervezkedést!

Egyelőre még nehéz prognózist felállítani a küszöbönálló Páneurópa-tárgyalások eredménye tekintetében. Azok, akik az e tárgyak megkezdését huzamosan állam választását olvassák, már az első pillanatban könnyen megállapíthatják, — amire egyébként számítani is lehetett — hogy az egyes kormányoknak ezzel a problémával szemben tanúsított állásfoglalása többé-kevésbé burkolt formában visszatükrözi azokat az ellentéteket, amelyek az általános európai politikát jellemzik. A közép- és kisállamok — amennyiben nem tartoztak annakidején az úgynevezett szövetséges és társult hatalmakhoz, ha tehát nem volt részüik közvetlenül a világháborúban és annak következményeiben — a fősúlyt arra helyezik, hogy a Népszövetséget nem szabad hatáskörében korlátozni. Egységes ennek a csoportnak az a kívánsága is, hogy a gazdasági és ne a politikai kérdésekről, a gazdasági és ne a politikai szervezeteiről tárgyaljanak először. A holland kormány válasza kijelenti, hogy Hágában nem osztják a francia felfogást a biztonsági kérdés tekintetében és úgy gondolják, hogy a vámsorompók megszüntetésének meg kell előznie minden biztonsági szerződést és minden kizárólag politikai jellegű szerződést.

Anglia és Olaszország álláspontja

A legfontosabb azonban természetesen a nagy államok válasza, amelyek közül különösen Anglia és Olaszország állásfoglalása foglalkoztatja a francia politikai köröket és közvéleményt. Anglia azt állította válaszában középpontjába, hogy nem tartja sem szükségesnek, sem kívánatosnak új hivatalok megszervezését a Népszövetségen kívül, mivel ezek csak zavart támasztanak, féltékenykedést teremtenek és diszkreditálnak a Népszövetséget.

Forma tekintetében Olaszország válasza sokkal barátságosabb volt az angolokénál. Az olasz válaszjegyzék élénk visszatetszést keltett Párizsban, mert élesen szembehelyezkedik a francia felfogással a status quo, a teljes egyenjogúság, a biztonság és leszerelés tekintetében. Különösen azonban francia politikai körökben Mussolininak Páneurópa-val kapcsolatban tett nyilatkozata keltett nagy megütközést, amennyiben Mussolini bizonyos fennálló szerződések revízióját teszi Páneurópa megteremtésének előfeltételévé. Az egyenjogúság kérdését a német és az osztrák válaszjegyzékek is hangsúlyozottan kiemelik. A német kormány ezzel kapcsolatban meg is jegyzi a válaszában: „Ahol a fennálló viszonyok ellentétben állnak ezzel (Páneurópa gondolatával), ott hatásos eszközöket kell találni a helyzet megváltoztatására”. Az osztrák kormány pedig annak a szükségességét hangsúlyozza, hogy az európai belső háború veszélyét azzal kell végleg elhárítani, hogy a nyílt kérdéseket új szellemben és szükség esetén új módszerekkel kell megoldani.

A kompromittálás útján

Nagy kérdés tehát, módot találnak-e Genfben arra, hogy ezeket az ellentéteket — legalább is mérsékelt — el-tompítsák. A szép eszme, a megbékült Európa megvalósításának a gondolata abban a veszedelemben forog, hogy kompromittálják aztal, hogy a napi politika központjává teszik. Minél jobban előtérbe nyomulnak a politikai szempontok, annál inkább érezhetőbbé válik ez a veszedelem.

Az aggodalmaktól eltekintve azonban valamennyi állam válaszjegyzéke egyformán elismeri Briandnak, valamint a Páneurópa-eszme első előharcosának, Coudenhovenek az érdemeit és annak a reményüknek adnak kifejezést, hogy ennek az ideálnak a megvalósítása soha többé nem kerül le a nemzetközi politika napirendjéről.

Váratlan komplikációk

A Paris Midi legutóbbi számában feltűntetett jelentést közöl, amelynek tartalma alkalmas arra, hogy váratlan komplikációkat idézzon elő Briand Páneurópa-eszméjének kérdésében. A jelentés szerint Sir Arthur Salter, a Népszövetség pénzügyi és gazdasági szekciójának az igazgatója memorandumot nyújtott át a Népszövetség főtárgyalójának „Félhivatalos tanulmány a Briand-memorandumról” címen. Az 1930. május 20-ról keltett okmány tartalmát szigorúan titokban tartják, azonban annak szövegét valamennyi európai állam külügyminiszterével közölték.

A genfi jelentés szerint ez a „tanulmány” a legélesebben támadja Briand tervét és egyben a leghatározottabban követeli, hogy az egész javaslatot helyezze a Népszövetség felügyelete és vezetése alá. Sir Arthur Salter megállapítja fejtegetéseiben, hogy ha az európai államszövetséget a Népszövetséggel pár-

huzamosan akarnák megvalósítani, a Népszövetség titkársága ezzel elvesztené minden működési körét és „annyira üres és tartalmatlan maradna, mint a kivájt kagyló.”

A népszövetségi tanácson belül...

A Paris Midi szerint Salters memorandumja a legnagyobb figyelmet és feltűntetést keltette valamennyi európai kormány körében, sőt azt állítja az említett lap, hogy egyes kormányok éppen ebből a memorandumból merítették ellenzéki szellemű indokaikat, amelyeket válaszjegyzékükben Briand terve ellen felsorakoztattak.

Salters memorandumja megállapítja, hogy Briand javaslatai éles ellentétben állnak a francia külügyminiszter ama kijelentéseivel, hogy az európai föderáció nem fogja befolyásolni a Népszövetséget, nem fogja azt munkájában sem zavarni és munkakörét sem eszorbítja. A memorandum tiz oldalon kereszttül „a Briand-tervezet materiális oldalának a leküzdésével” foglalkozik. Végül pedig — éppugy, mint az angol válaszjegyzék — azt javasolja, hogy a Népszövetségi Tanácson belül kell bizottságot alakítani, amely bizottság azonban egy évben legfeljebb egyszer tarthat ülést és határozatait köteles a Népszövetség közgyűlése elé terjeszteni.

A memeli rendőrfőnök elleni merényletet Woldemaras bérencei követték el

A két lefogott diák bevallotta, hogy ők követték el a merényletet

Párizs, augusztus 21. Az Echo de Paris kownoí jelentés alapján közli a litván hatóságok azon feltevését, hogy Rusteika ezredes, memeli rendőrfőnök elleni merényletet az internált Woldemaras volt miniszterelnök hívei követték el.

Memeli jelentés szerint a hatóságok elfogtak két diákot és egy tisztvis-

lőt, akiket a merénylet elkövetésével gyanúsítottak. A gyanu alaposnak bizonyult. A két diák hosszas faggatás után bevallotta, hogy a tőrszurasos merényletet együtt követték el. Az volt a tervük, hogy tizenkét közéleti szereplő ellen követnek el merényletet, kik között két miniszter van.

Óriási érdeklődés mellett mutatták be Berlinben a Dreyfuss kapitány peréről készült filmet

Berlin, augusztus 21. Augusztus 16-án a berlini Gloria-Palastban bemutatták Heinz Goldberg és dr. Fritz Wendhausen beszélőfilmjét, a „Dreyfust”, amelyet Richard Oswald-Tobis rendezett. A film eseménye volt a német főváros művészeti életének. Az irodalom, tudomány és a politika reprezentánsai nagy figyelemmel nézték végig a Dreyfuss-élet film-drámáját. Az előadás azzal kezdődött, hogy a vetítővászonon megjelent dr. Bruno Weil képe, aki tudvalegőleg megírta híres Dreyfuss-könyvét. Weil jólérthetően adta elő a Dreyfuss-élet lényegét. Az igazsághoz és az emberiséghez való szeretet — mondotta — hozta létre ezt a filmet, amelyből kikapcsolták a poli-

tikai motívumokat és egyedül az igazságot és ravaszsgát, a jóságot és gonoszsgát állították szembe egymással.

A film főszereplői: Alfred és Lucile Dreyfust, két kiváló zsidó színész, Fritz Kortner és Grete Mosheim alakították. A cselekmény központjában az 1898. tavaszán lezajlott Zola-per áll. A film befeljegzése nagyon hatásos. Különösen az a jelenet, amikor Dreyfuss-Kortner letartóztatása után kijelentette: „Ártatlan vagyok, egészen ártatlan.” Nagyon jó szerepe van Piquard ezredesnek, akit Albert Bassermann alakított.

A filmet nagy lelkesedéssel fogadta a meghívott közönség és azóta is állandóan műsoron van.

Palesztinában kiásták Szodoma és Gomorha romjait?

A Jordán torkolatánál két régi város maradványaira bukkantak, amelyekben Szodoma és Gomorha romjait sejtik az archeológusok

London, augusztus 21. Az angol tudományos intézetek palesztinai ásatásai ujjában ismét fölötte érdekes anyagot hoztak felszínre. Az Uj Kelet közölte, hogy a Jordán folyónak a Holt tengerbe való betorkolásánál érdekes prehisztórikus telepek maradványaira bukkantak. Két helyen, amelyek félkilométer távolságban vannak egymástól, valószínűleg Szodoma és Gomorha maradványait találták meg. Számos körülmény megerősíti ezt a feltevést. Elhamvadott házak, emberi csontvázak, különböző összegeget konyhaszerek és egész hamurétegek kerültek felszínre. Mindez arra mutat, hogy annak idején ezt a telepet súlyos tűzvész pusztította el, vagyis

Szodoma és Gomorha sorsára jutott. A házak stílusa arra mutat, hogy a két kisebb várost valószínűleg háromezer évvel a rendes időszámítás szerint építették és ezer évvel később hamvadt el. A tárgyakat, amelyek alkalmasak a szállításra, bevitték a pápai bibliai intézet muzeumába.

Ujjában a Beth-Semes ősi levita város maradványait kutatja a Haverford-expedíció. Ide vitték a frigszekrényt, amikor visszahódították a filiszteusoktól és ahol Joas Izrael királya legyőzte Juda királyát, Amásiát. Már 1911-ben és 1912-ben igen értékes leletekre bukkantak kilt Mackenzie és F. G. Newton híres történészek. 1928 óta azonban a

Haverford-expedíció vette át a munkálatokat, amely a kánaáni, tehát a zsidók előtt ott élt törzsekre vonatkozó emlékeket találtak. Érdekes lelet egy fazekes kemence, amely körülbelül ezeröttszáz évig volt üzemben. Érdekesek azonkívül az olajlámpások is, az agyagból való plakettek, amelyek Astarta istennőt ábrázoltak, továbbá a kanesók, amelyekben lencse és buzamaradványokat találtak. Csodálatos módon egészen frissen maradt meg az oliva olaj is.

A kanadai kormány az angol munkanélküliek előtt is bezárja kapuit

London, augusztus 21. A British United Press ottawai jelentése közli, hogy az új kanadai kormány felmondja azt az angolokkal kötött egyezményt, amely szerint Anglia jogot nyer munkanélküliei egy nagyobb csoportjának Kanadában leendő telepítésére.

A Daily Telegraph jelenti, hogy a kanadai növekvő munkanélküliség miatt a kormány új intézkedéseket készült foganatosítani, amelyek teljesen elzárják a kanadai határokat az angol bevándorlók előtt is.

Oroszországban idegességgel regisztrálják az új török ellenzéki párt célkitűzéseit

London, augusztus 21. Moszkvából jelentik, hogy a szovjetlapok a török belpolitikában beállott fordulattal és az ellenzéki pártnak a parlamentbe való bevonulásával kapcsolatban írott cikkekben kiemelik, hogy az új török párt a Népszövetséggel való együttműködést tüzte ki feladatának, ami a nyugat felé történő orientációt jelenti. A szovjetsajtó ennek ellenére annak a reményének is kifejezést ad, hogy Török- és Oroszország között az eddigi barátságos viszony az ellenzéki párt céljainak esetleges elérése után is változatlanul barátságos marad.

A pénzügyminiszter orvosolta a kistrafikosok sérelmét

Csak azok a trafikokosok fizetnek adót, akik más cikkeket is árusítanak

Cluj—Kolozsvar, augusztus 21. Egy hónappal ezelőtt alakult meg Kolozsvaron a Dohánytőzsdések Egyesülete, mely a tőzsdések érdekében védelmére alakult meg. Az alakulást az a tette szűk ségessé, hogy ujjában az állami jövedékek elárúsításából folyó jövedelem részesedésüket redukálták és adóval sújtották őket annak ellenére, hogy kizárólag állami jövedékek elárúsításával foglalkoztak.

A vezetőség dicséretes eréllyel látott hozzá, hogy a kolozsvári tőzsdések sérelmét orvosolják. A napokban kiadotttséggel keresték fel Popovici pénzügyminisztert, akinek először is az adózás ellen felhozott sérelmüket hozták fel, azután pedig elmondották, hogy a központi gyufahivatalt az eddigi 10 százalékról 8 százalékra szállította le haszonrészesedésüket. A pénzügyminiszter beismerte, hogy nagyobbára a hadirokkantakból és hadiözvegyekből álló kistőzsdések panasza mindenképpen indokolt. És ezért úgy intézkedett, hogy az adókövető bizottságok a jövőben azokat a trafikosokat, akik kizárólag csak állami jövedékek eladásával foglalkoznak, más cikkeket nem árulnak, semmilyen adóval se terheljék meg.

Ami a gyufa eladása utáni részesedést illeti, a pénzügyminiszter kijelentette, hogy módot fog találni arra a gyufatőzsdéknél, hogy a gyufa eladás jutalékát 10 százalékra emeljék fel.

A tőzsdések a csatolt területen érelyesen szervezkednek és be akarnak kapcsolódni a regáti tőzsdések szervezetébe, mert beavatott forrásból úgy tudják, hogy a kormány a dohány-eladás monopóliumát is egy nagy külföldi pénzügyi érdekeltségnek akarja bérbeadni és akkor valószínűleg a dohányeladás utáni haszonrészesedést is korlátozni fogják.

Miért k... a zsidó Borsát

Irta: RIESEL bizotts

Amikor ezeket a 331 zsidóéppé parázslak, mint napján. Jobban még biztunk ab sorban Erdély z a mi fájdalom rajtunk. Ma az után, amikor l a tél és még m fogni az építkez saí tűz, amely v mert akkor juli még szabadban tember előtt va vidékünkön leh hálni, még istál léltalanul mara nagyobb része a és istállókban. Amikor ezeket a mögött 200 zsidó ségbeesett türel lünk? Hát a zsi feledkezett ról keinkkel? Ne v botot a kezünk kérdésekkél ha csak az Erdély sága adhatná r segíti a hajlék vált zsidó testv hajlékokat épí szorgalmas zsid gyűlölet kiütöt ekevasat. Mind az asztalához er ba; ne felejtse nek nincs mit nia. S mert m gyunk hagyatv egymáson segít nyóradoományok zatokról és nem szöri áldozatok csak nagy áld opíteni. Mert m a férfiak, addig megkeresni cs nines hol piher pal nem tudr azért kell felép zsidón kell segí bad precedenst ha az ellenségei elpusztítják a z aki újra felépi lendülettel fo megtamadni. E ség Borsát felé telesség is, me ne odaveszett. juttatni, a legsz A nyomor olya öltött hogy mi ra teszi lábát, r rencésletnek sz mi lesz velük? kénytelenek leg zükbe venni ez ra figyelmezté doságot és kérj testvéreikről, a segítségüket. O tak az akciót, kezdjenek hozz nek el a hitköz ban való snodé községi előljár Borsát tekinte egy példát eml a hitközségi e Borsának 25 ez ja a zsidó szole kellene minde ezer mód van másikat segíté az is gyengité Ita hirádasá s kormány fogja sajnos azonban mai napig se még mindig tá Fischer József gye meg kötel takkal szembe kormány, mit s mint 70 millió pest. Mi csak várhatjuk és r újrapépítését.

— A szovjet vasutak eladása

A szovjetköve sajtotban kolpo a keletkínai v gyalásokat ke amerikai kone vasuti érdekel

Miért kötelessége a zsidóságnak Borsát felépíteni

Irla: RIESEL JAKAB, a Segélybizottság főtitkára

Amikor ezeket a sorokat leírjuk, Borsán 331 zsidóépület hamuja még jobban parázslik, mint július 4-én, a tüzvész napján. Jobban parázslik, hiszen akkor még bíztunk abban, hogy a világ és első sorban Erdély zsidósága át fogja érezni a mi fájdalomunkat és sietni fog segíteni a mi fájdalomunkat és sietni fog segíteni a mi fájdalomunkat...

kormány munkanélküliek árja kapuit

21. A Britiseh... jelentése közli, kormány felmond... kötött egyez... Anglia jogot... ei egy nagyobb... ában leendő lere...

jelenteli, hogy a munkanélküliség intézkedéseket ké... amelyek teljesen... atárokat az angol

idegesség az új török célkitűzéseit

21. Moszkvából... rjetlapok a török... fordulattal és az... parlamentbe való... labban írott cik... hogy az új török... ggel való együtt... feladatát, ami a... orientációt jelenti... ellenére annak a... ejezést ad, hogy... g között az eddigi... az ellenzéki párt... érese után is vál... marad.

miniszter istrafikosok met

sok fizetnek adót, is árusítanak

augusztus 21. Egy... kult meg Kolozs... lések Egyesülete... kének védelmére... lást az tette szük... az állami jöve... folyó jövedelem... kálták és adóval... ellenére, hogy ki... ékek elárúsításá...

tes eréllyel látott... zsvári tőzsdések... A napokban kül... el Popovici pénz... el előző is az... sérelmüket hoz... g elmondották... ahivatal az edz... szalál... dúsüket. A pénz... te, hogy nagyob... ből és hadiózve... sdések panasza... És ezért egy in... ökivető bizottsá... t a trafikosokat... állami jövedékek... nak, más cikke... mmilyen adóval

sa utáni részese... miniszter kijelen... g találni arra... a gyufa eladás... a emeljék fel.

lt területen ére... és be akarnak... őzsdések szerve... t forrásból egy... nány a dohány... s egy nagy kül... ltségnak akarja... lőszínűleg a do... zónrészességét is

Varsóban tizezer főnyi tömeg tüntetett Treviranus német miniszter beszéde ellen

Poznanban a demokraták tüntettek Németország ellen

London, augusztus 21. A Times var... fő tudósítója jelenti, hogy a lengyel fővárosban tegnap a légionáriusok tizezer főnyi tömege tüntetett Treviranus német birodalmi miniszter beszéde ellen. A tüntetést megelőző nagygyűlés tiltakozó határozatokat fogadott el, amelyekben a tiltakozások mellett leszögezték, hogy a lengyel nép az

utolsó csepp véréig kész határainak védelmére és területének talpalatnyi darabját sem adja fel. A tüntetők a németellenes Rota-dalt, az első brigád énekelték s a német követtség elé akartak vonulni, de e szándékukban a rendőrségi kordon a tüntetőket megakadályozta. Poznanban a nemzeti demokraták

rendeztek németellenes tüntetést és németellenes dalokat énekelve jártak az utvonalakat. A tömeg a német konzulátus épülete elé akart vonulni s közben összeütközésbe került a karhatalommal. Több sebesülés történt. A karhatalom szétkergette a tüntetőket s a rendet helyreállította.

Manoilescu memoranduma győzött a legfőbb gazdasági bizottság ülésén

Madgearu ellenmemorandumának is több javaslatát fogadták el, amelyeket kormányrendelettel fognak életbeléptetni

Bucuresti—Bukarest, augusztus 21. A kormány gazdasági bizottsága tegnap folytatta tanácskozásait. Madgearu ismertette az általános pénzügyi helyzetet, majd Manoilescu memorandumát vitatták meg. Madgearu ellenmemorandumával együtt.

A kiadott hivatalos kommuniké szerint a gazdasági bizottság Manoilescu-nak a konvertálásra vonatkozó felfogását tette magáévá és terjeszti a szombati minisztertanács elé.

Illetékes helyen a meghatározottakban megcáfolták azokat a híreket, hogy Madgearu és Manoilescu között

ellentétek volnának. Az a tény, hogy valamely probléma megoldását illetőleg elméleti álláspontjuk nem egyezik, semmiféle befolyással nincsen a két miniszter együttműködésére és barátságára.

A kormány gazdasági bizottságának tegnapi ülésével kapcsolatban egyébként jól informált helyről úgy értesülünk, hogy Madgearu tervezetének több pontját is elfogadta a bizottság és ezek közül többeket kormányintézkedéssel (dekrétummal) fognak hatályba léptetni, másokat pedig törvény

hozási uton, a parlament őszi ülészakán megnyitása után azonnal.

Ezzel kapcsolatban újból kategórikusan megcáfolták azt a hírt, hogy a parlament rendkívüli ülészakára fog a közel jövőben összeülni.

A hozandó nagyfontosságú gazdasági jellegű dekrétumokat a minisztertanács legközelebbi ülésén fogja approbálni és szeptember elsőjével már életbe is léptetik ezeket a rendeleteket, a melyek hivatva lesznek az ország gazdasági életében nagyfontosságú intézkedéseket eszközölni.

A zsidó szociális szervezetek a deklasszált zsidókat a mezőgazdaságban helyezik el Szovjet-Oroszországban

Mindenki az ötéves gazdasági tervben bizik és reménykedik Oroszországban

Berlin, augusztus 21. Az amerikai ORT alelnöke, aki legutóbb hónapokat töltött Oroszországban és számos várost és kolóniát látogatott meg, a napokban tért vissza Berlinbe, ahol a mai Oroszország zsidóinak helyzetéről a következőket mondotta:

— Oroszországban ma mindenki az ötéves tervgazdaságban reménykedik. A kormány természetesen minden alkalmat megragad arra, hogy bizalmat szerezzen az orosz néptől és ezért állandóan hangoztatja, hogy a terv száz százalékig végre fogja hajtni és már eddig is igen szép eredményeket ért el. A lakosság jórésze bizik is a kormányban és türelmetlenül várja azt az időt, amikor élvezni lehet a terv gazdaság hasznát. Persze vannak sokan, akik kételkednek abban, hogy a kormány képes lesz a hatalmas tervet keresztülvinni. Annai azonban bizonyos, hogy az ország legjobb erőit lekötötték az ötéves tervgazdaság munkálataihoz. A terv végrehajtásához szükséges gépeket a külföldről kell behozni, ez pedig nagy pénzekbe kerül.

— A kormány ennek következtében kénytelen az exportot fokozni és megvonni a lakosságtól a legszükségesebb élelmiszereket, textil és egyéb ipari termékeket. Érdekes, hogy a nép, jóllehet szinte éheznek és semmi kilátás arra, hogy a dolgok javuljanak a tél beálltáig, még sem veszíti el reményét. Az orosz nép helyzete elég nehéz, de sokkal súlyosabb a deklasszált

zsidók helyzete. A nemzsidó deklasszáltak száma, akik mindezekig nem tudtak beilleszkedni az új államgépezetbe, aránylag igen csekély. Igaz, hogy a zsidó deklasszáltakat lassanként felszívja az államgazdaság, azonban ez a folyamat nem megy a kívánt tempóban. Az Agro-Joint és az amerikai ORT szövetség ebben a tekintetben nagyon sokat dolgoztak.

— Aki még nem járt Oroszországban, el sem tudja képzelni, mit jelent deklasszált zsidónak lenni. Ez nemcsak kenyérgépek odakint, hanem a legprimitívebb szociális és politikai megbeesülés problémája. Ime, itt egy példa: Mielőtt Oroszországból elutaztam, felkerestem egy ismert zsidó családot — férfi, feleség és két gyerek — akik két szobában laktak. Az asszony, mint egy közörműalkalmazott orvosnő, jogot tarthat egy szobára, a férj azonban, aki valamikor kereskedő volt, a deklasszáltak közé tartozik és nincs lakhatási joga. Eppen, amikor a családnál tartózkodtam, a férj parancsot kapott, hogy haladéktalanul költözködjék ki a hálószobájából és engedje azt át egy munkásnak. Ilyen esetek ezrével fordulnak elő. Hogy a deklasszáltak megmeneküljenek ebből a helyzetből, fontos, hogy valami produktív munkát kapjanak.

— Ebből a célból az ORT oroszországi szervezete energikusan igyekszik megoldani a deklasszáltak súlyos problémáját. Különösen nagy súlyt

helyez arra, hogy a zsidók a mezőgazdasági munkákban találjanak elhelyezkedést. Fehér-Oroszországban beszüntették az ORT működését, amely e helyett Ukrajnában dolgozik nagy energiával. Egyetlen kerületben, Perwonaiszkban a zsidó kolónisták számát január óta ezerről ezerhétszázra sikerült felemelni. De más téren is kifejt ilyen irányú működést az ORT. A deklasszáltak számára ipari vállalkozásokat létesít, ahol eddig kétezer ilyen szerencsétlen zsidót juttatott kenyérhez. Az ORT szövetség gépekkel, nyersanyaggal látja el a zsidó szövetkezeteket, a kisiparosok számára szerződések szerz és gépeket. Az Agro-Joint és az ORT segítségével eddig tizenegyezer fiatalkorut minősítették át különböző ipari szakmákba.

— Fájdalom, az amerikai krízis miatt nem lehet megfélelő gyűjtési akciót lefolytatni, de remélni lehet, hogy a gazdasági válság csak átmeneti és akkor újra fel lehet hívni az amerikai zsidó tömegeket oroszországi testvéreik súlyos helyzetére.

Lemondott a bajor kormány

München, augusztus 21. A vágóhidi adók szükségrendelettel leendő életbeléptetése ügyében a bajor tartományi gyűlés többsége 62 szavazattal 58 ellenében ma leszavazta a bajor kormányt, mire dr. Helt miniszterelnök minisztertanácsi határozat után előterjesztette a tartománygyűlés elnökének az összkormány lemondását. A tartománygyűlési elnök a legnagyobb ellenzéki pártnak, a szociáldemokratáknak ajánlotta fel a kormányalakítást és arra kérte a pártvezetőséget, hogy elhatározásukról 10 napon belül terjesszenek elő jelentést a tartományi gyűlés elnökségének.

Technikai okok miatt **Építkezés** augusztus 26-ig elhalasztva **Elárúsítást** folytatjuk **Judovics & co.** CLUJ—KOLOZSVÁR, CALEA REGELE FERDINAND No. 9

— A szovjet nem tárgyal a keletkínai vasutak eladásáról. Berlinből jelentik: A szovjetkövetség cáfolja azt a világsajtóban kolportált hírt, hogy a szovjet a keletkínai vasutak tekintetében tárgyalásokat kezdett volna egy észak-amerikai koncernnel és el akarná adni vasuti érdekeltiségét a távolkeleten.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Meleg idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint változóan felhős és meleg időjárás várható. A hőmérséklet Budapesten ma délben 25° Celsius.

— UJABB 22 GYERMEKPARALIZIS BÉTEGET SZÁLLÍTOTTAK A PÁRIZSVIDEKI KÓRHÁZAKBA. Párizsból jelentik: A Matin jelenti, hogy a francia főváros környékének kórházaiba tegnap 22 gyermekparalízis beteg gyermeket szállítottak be. A párizsi egészségügyi hatóságok megnyugtató közléseket tettek a közönség részére, megállapítva, hogy a francia fővárosban a járvány nem lépett fel. Lillei jelentés szerint a gyermekparalízis terjed Észak-Franciaországban. Nord megyében és Maubeuge környékén több halálos kimenetelű gyermekparalízis eset is előfordult.

— KERÉKPÁROS KIRÁNDULÁS. Az Erdélyi Kárpát Egyesület kerékpáros osztálya folyó hó 24-én, vasárnap, kirándulást rendez a következő programmal: Utirány: Alsórája-Borév-Torockó és a torockószentgyörgyi vár festői vidékére. Vezető: *Hidegh Marton*. Gyülekezés a Mátyás-ház előtt. Indulás reggel 5 órakor. Gyakorlott kerékpáros vendégeket szívesen lát az egyesület.

— Orvosi hír. Dr. Weisz Fülöp belgyógyász a Park-szanatórium orvosa rendelését Calea Regele Ferdinand (vált Ferenc József ut) 34 szám alatt II. emeleten (Metropol kávéház fölött) ismét megkezdte. Rendel délután 2-4-ig. Telefon 2-89.

— MEGHALT DR. H. BREZIS. Az elmúlt vasárnap temették óriási részvét mellett dr. H. Brezist, a Keren Kajemet örömfőnökét, aki rövid betegség után váratlanul elhunyt. A megboldogult Ó-Románia zsidóságának egyik szellemi reprezentánsa volt. Valamikor Pleostiben rabbi állást töltött be, majd a cionista szervezet szolgálatába lépett. Egyike volt a héber irodalom legjobb ismerőinek, akinek ezt a kvalitását a zsidó nemzeti mozgalomban is nagyra becsülték. A conista kongresszusokon dr. Brezis a kulturbizottság agilis tagja volt, ahol a hebraizmus ügyének mindig jelentős szolgálatokat tett. Aldásos működésével örök emléket állított magának a regéti zsidóság körében.

— A TUDOMÁNY ÖSSZEEGYEZTETÉSE A BIBLIÁVAL. Londonból jelentik: Az anglikán egyház püspökei Londonban tíz évenként konferenciát tartanak, amelyen állást szövegeket foglalni az elmúlt tíz év tudományos és társadalmi problémájához. Ezidén hosszabb és beható viták folytak a különböző aktuális témák fölül. A konferencia végül határozatban formulázta álláspontját. Kijelentik, hogy a modern tudományos kutatás eredményei elől nem lehet elzárkózni, tekintet nélkül arra, hogy természeti kutatások eredményeiről van szó, vagy pedig olyan eredményekről, amelyeket a történettudomány hozott létre. Az egyház eddig ezen eredményekkel szemben megmaradt a dogmák mellett, jóllehet szöveg ellentétben volt a dogmákkal. Ez azonban tovább nem tarthat. Kiegészítést kell keresni a vallás és a tudomány között, annál is inkább, minthogy a biblia szövegerint szövegét nehezen lehet összeegyeztetni a csillagászat, a biológia, az antropológia és a geológia eredményeit a teremtés biblikus történetével. El kell tekinteni tehát a biblia szövegerint magyarázatától és úgy kell a biblia szövegét értelmezni, mint ahogy azt a teológiában a fiatalok teszik. Ilyen módon még a világ teremtéséről szóló legendák is összhangba hozhatók a tudományos eredményekkel. Természetes, hogy törhetetlenül ragaszkodnunk kell a Szentírásához, amely minden tudomány ellenére kell hogy a legfőbb autoritása legyen az egyháznak.

Epítsük fel a leégett zsidó Borsát!

Ujból figyelmeztetjük olvasóinkat arra, hogy a szerencsétlen sorsra jutott borsaiak nevével rengeteg visszaélés történik. Szélhámosok járják be Erdélyt, de a külföldet is, akik a borsai leégettnek nevében könyöradományokat gyűjtenek. A központi segélybizottság senkinek sem adott megbízást gyűjtésre és a jogosulatlan hálalókat át kell adni a rendőrségnek.

A Központi Segélybizottság megbízásából *Riesel* Jakab, a bizottság főtitkára néhány nap mulva vidéki körutra utazik, hogy az akció intenzív lefolytatásáról gondoskodjék.

Mai kimutatásunkat itt adjuk:

Toplita:

Marosvölgyi Fatermelő Rt	1.500	lej
Toplita volt Zenta Roskani	1.000	"
Spitzer Sándor	500	"
Hirsch Dezső	500	"
Kerpner Károly	500	"
Biedermann Viktor	500	"
Marmor Moritz	500	"
Bihályi Ferenc	300	"
Nemes Dezső	200	"
Bacher Izidor	200	"
Grimm József	200	"
Dr. Schwartz Lázár	200	"
Schauer Márkus	200	"
Kupfer Márton	200	"
Márton Aron	200	"
Hochfelder Ferdinand	200	"
Löwy Emil	100	"
Gruszinsky Leó	100	"
Vajda Jenő	100	"

Menhard Dávid	100	"
Lebovits Moritz	100	"
Dr. Grossfeld Márton	100	"
Grossfeld Hermann	100	"
Weisz Arnold	100	"
Marmor Eliás	100	"
Marmor Vilmos	100	"
Kandel Salomon	100	"
Slomovitz Sámuel	100	"
Guttman Bernát	100	"
Hoffmann Ferenc	100	"
Serbu Lipót	100	"
Klopót és Kárpelesz	100	"
Márton Béla	100	"
Schwartz Jakab	100	"
Stetter József	100	"
Hirsch és Schwartz Turda	100	"
Roskovitz Mór	60	"
Farkas Lajos	40	"

Timisoara:

Tim. izr. hitk. pótdomány	5.000	"
N. L.	2.000	"
Auscher Mór	500	"
Drechsler Jenő	200	"
Hirsch Béla	200	"
D. J.	200	"
N. N.	100	"
N. N.	100	"
Olvashatlan	100	"
Olvashatlan	100	"
Többek	500	"

Sarmasel:

Hirsch Jakab	300	"
Jajner Samu	100	"

Magyarmacska:

Összesen:	18.400	lej
Eddig kimutatva:	953.307	lej
Eddigi gyűjtésünk összege:	971.707	lej

Henderson

Genfben bizalmas megbeszélést fog folytatni Briand memorandumáról

Megállapították a francia népszövetségi delegáció összetételét

London, augusztus 21. A Daily Telegraph közlése szerint Henderson angol külügyminiszter szeptember harmadikán utazik Genfben, ahol bizalmas megbeszéléseket fog folytatni a tanácsülés előtt a többi népszövetségi tanácsadókkal Briand memorandumáról és az arra adott válaszokról.

Párizs, augusztus 21. A francia kormány ma minisztertanácsot tartott, a melyen véglegesen megállapították a francia népszövetségi delegáció összetételét. A delegációt Briand vezeti és résztvesznek benne a kormány tagjai közül a kereskedelmi és a munkaügyi miniszterek is.

Eljegyzés. Adler Gizike (Turda) és Hersch Mór (Panticeu) jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Rabindranath Tagore Genfbe érkezett. Londonból jelentik: A Times genfi távirata szerint Rabindranath Tagore hindu költő hosszabb tartózkodásra Genfbe érkezett, ahol meg fog jelenni a népszövetségi közgyűlés ünnepélyes megnyitóján.

A timisoarai zsidó fiúceum, leánygimnázium és fiú felső kereskedelmi iskola összes nyilvánosjogi osztályába a beiratkozás 1930 augusztus 25-31-ig tart. Az újonnan beiratkozó tanulók a 11 lej bélyeggel ellátott felvételi kérvényküldő csatolni tartoznak iskolai, születési és újraoltási bizonyítványt. A javító vizsgálatra utasított tanulók előjegyzése 1930 augusztus 25-31, beiratása pedig 1930 szeptember 6-8-ig történik. A beiratási határidőn túl jelentkező tanulók csak külön engedéllyel iratkozhatnak be.

— Németországban nagy az izgalom a varsói agrárkonferencia miatt. Varsóból jelentik: A Kurjer Warszawski az agrárállamok varsói konferenciájának előkészületeivel foglalkozik s megállapítja, hogy a nemzetközi értekezleten főként mezőgazdasági technikai kérdések kerülnek majd szóba. A lap utal a konferencia tervével kapcsolatban Németországban keletkezett izgalomra, melynek okát abban látja, hogy Németországban azt hiszik, hogy az ipari államok frontjával szemben Varsóban meg fogják alakítani a mezőgazdasági államok egységfrontját.

Filék készen és rendelkezésre, himzés, csipkebevarrás, montirozás, előnyomda, valamint minden a kézimunkaszakmába vágó munkák jutányos áron Fisch Böske kézimunkaszalonjában Cluj, str. Gh. Baritiu (Malom ucca) 16 szám.

Biztosan és helyesen beszélhet, ha megveszi az új

Csorba: Idegen szavak

szótárát, szövejtő magyarázatokkal. Ára 232 lej. Utánvétellel vagy előre fizetve frankó küld

Legage Cluj

— Budapestenn ünnepelték a sokgyermekes anyákat. Budapestről jelentik: A Sándor uccai régi képviselőházban tegnap tartották meg a sokgyermekes anyák ünnepét, akik között Klebelsberg kultuszminiszter felesége díjakat osztott ki. Első díjat Weber Andrásné, Csomó községbeli asszony nyerte, akinek 25 gyermeke van. Rajta kívül résztvett az ünnepségen egy 24, egy 21, egy 19 és számos 18 gyermekes családanya. Összesen 1200-an voltak, akiknek mindegyike több, mint hat gyerekes családaya. A sokgyerekes családanyák között szerepelt Nagy Elek, volt vatikáni magyar követ felesége is.

— Viadalra szánt bikák tömegpusztulása. Madridból jelentik: Andaluziában, Cordoba közelében egy Quadquiviren átvezető hid bikaviadalra szánt bikák alatt leszakadt. A katasztrófának három halálos áldozata van és a bikák is elpusztultak a folyó árjában.

— Új árvíz pusztít Észak-Indiában. Londonból jelentik: Észak-Indiában nagy árvízet jelentenek. Az Indus és mellékfolyói kiáradtak, sok falu elpusztult és sokezer embert hajléktalanná tett. A hajléktalanná vált embereket szűkségalakokban helyezték el. A vasúti közlekedés több helyen megszakadt, mert az ár elmosta a pályatestet.

— Öngyilkosságot kísérelt meg Kutjepov tábornok öccse. Párizsból jelentik: Grenobleból jelentik, hogy a néhány hónappal ezelőtt elrabolt Kutjepov orosz emigráns tábornok öccse, aki egyik gyárvalalatnál egyszerű munkásként állott alkalmazásban, tegnapi délutáni rohamában öngyilkosságot kísérelt meg. Kutjepov borotvával akarta vágni a torkát, de terve véghezvitelében kellő pillanatban meg sikerült megakadályozni. Sérülései nem életveszélyesek.

Churchill választói előtt élesen támadta a munkáskormány indiai politikáját

London, augusztus 21. Winston Churchill volt konzervatív pénzügyminiszter választói előtt tartott beszámoló beszédében élesen támadta a munkáspártot indiai ingadozó politikájáért és a londoni tengerészeti egyezmény megkötése miatt. Churchill szerint Indiában az angolok tekintélye teljesen alászállt s ennek legújabb bizonyítéka az afrikai s más hegyi törzsek megismételt akciója Peshavar ellen. A konzervatív politikát azt hangoztatta, hogy a Macdonald-kormány maga sem tudja, hogy milyen álláspontot kellene elfoglalnia a hinduk törekvéseivel szemben s ezért halmozza a félrendszabályokat és a hibákat. Churchill a tengerészeti egyezményt Anglia veszedelmének tekint, mert háború esetén nem fogja kellőképpen megvédeni távolkeleti kereskedelmét és ottani érdekeit és a tengeren tovább fegyverkezni európai hatalmak a Földközi tengeren, sőt a La Manche csatornán is megbéníthatják a szigetországba, vagy a flottabázisokra irányuló forgalmat.

Pályázat

A Statusquo Izr. Hitközség Satumare keres a főünnepre egy vallásos életű, kellemes, iskolázott hangu

kántort בער מוסף

Fizetés megegyezés szerint. Reflektánsok jelentkezhetnek próbaelőadásra alulírott főgondnoknál, ugyanide címződik a pályázati kérvények.

Utiköltség az akis a meghívottaknak fog megtéríteni.

Dr. Friedmann Árpád ügyvéd, hitk. gondnok

Kérje On a HENOL vagy HENNE ROYALE legjobb hajfestőszert.

Hogyan

Irtá:

Bé
John
hirü
donb
nan
ten
kicsi
a Da
majd
bajos
leány
ket
sünk
kalm

Délelőtt háro
gelt! kiálték
hangzik a főn
pontosan fél n
nem teheti be
jen csak egye
zán nagyon sa
dulni". Es ez
Gyorsan felbu
mákat, a börm
piszkosabb les
a földolag, hog

Még a munká
szintén nem r
től, azután a
kulecsal és má
ve felmászik a
sajátkezü apol
alaposan lemo
tább lesz, én e

Azután kiny
sárga gép gör
kával egy mec
kodva. Megind
a motorok kez
ben készlelté
sapkát, hog
ját motoromat.

az idő ma reg
ni a géppel a
mét a hangárh
ahol a többiek
Mindnyájan a
10 órakor vizs

A napi munk
jezve. Valakine
repülőterén, a
repülők kényel
Előre Jim ez
pen a motorha
motort.) John

(a repülőhangár
irodát. Es én az
többé házimunk
az első mérnök
hozzáfogok egy
sabb, mint én r

A következő
tejről a szent
öt el tud vége
mondják. Csak
ki, mintha lega
Mindenesetre e
mielőtt buzgal
tatkoznak rá
korom nálam
nyomokat hagy

Egy óra ebé
tul gyorsan elt
a szakba vágó

A délután n
témny nélkül t
sajtó egy képi
szonyt" keresi.
néz rá. Itt nin
En erre eltűnő
zeimet munkáz
segítek keresni
met és arcoma
megmosom, fel
né tudni, hogy
munkazubbony
ezen sok olajj
Csak hogy az

Ugyilatszük nem
mondottam nek
el riportját. Az
Jaj, gyorsan,
manikürkészlet
Hová tűnt el a
só zsebemben e
egy pár anyac
zsebemben, de hát
doboz?

Ugyebár a f
nek csinosnak l
hallom — min
több házassági
doskodnom kel
mindenütt ism
dig ugyan nem
nem is vagyok
elvezíteni a re

Belebujok a
végre egy néz
vannak, hogy
abban a pillan

Hogyan tanultam meg repülni?

írta: Amy Johnson

Bécs, augusztus 21. Amy Johnson, a 15 és fél éves világ-hírű angol pilóta, aki Londonból Ausztráliába, majd onnan visszarepült, a múlt héten Bécsben tartózkodott. A kicsiny gépirókisasszonyból a Daily Mail riporternőjévé, majd világhírű pilótanővé lett bájos és feltűnően szép kis-leány a következő kedves cikket bocsátotta rendelkezésünkre bécsi tartózkodása alkalmából:

Dél előtt háromnegyed nyolc. „Jó reggelt!” kiálték vidáman. „Ön elkésett” — hangzik a főnök mogorva válasza. „Mi pontosan fél nyolc órakor kezdünk. Ma nem teheti be a lábát a hangárba. Menjen csak egyenesen megint haza!” Igazán nagyon sajnálom. Nem fog előfordulni. Es ezzel bebujok a hangárba. Gyorsan felhuzom a nagy gummieszakmákat, a bőrmellényem még egy kicsit piszkosabb lesz, mint amilyen máris, de a fődolog, hogy bent vagyok.

Még a munkazubbonyba bujok, mely szintén nem ragyog éppen a tisztaságtól, azután olajozókanálval, csavarkeccsal és más effélével felfegyverkezve felmászok a létrán, mert egy motor sajátkezü ápolására vár. Először is alaposan lemosom. Pereről-perere tisztább lesz, én ellenben annál piszkosabb.

Azután kinyitnak a hangárajtók. Hat sárga gép gördül ki a repülőterre, farkával egy mechanikus vállára támaszkodva. Megindítják a légesavarokat és a motorok kezdenek bemelegedni. Közben készenlétebe helyezem sálamat és sapkámat, hogy aztán begyújtsam saját motoromat. Igazán éppen elég friss az idő ma reggel. Azután át kell menni a géppel a benzinkúthoz, utána ismét a hangárhoz vissza kell gördíteni, ahol a többiekkel egy sorban felállok. Mindnyájan a két tanárra várunk, akik 10 órakor vizsgáztatni jönnek.

A napi munka egy része be van fejezve. Valakinek vissza kell maradni a repülőtéren, a gépeket startolni és a repülők kényelméről gondoskodni.

Előre Jim ezekkel a szelepekkel. (Egyen a motorhangárból vonunk ki egy motort.) John (ez én vagyok) söpörje ki a repülőhangárt és hozza rendbe az irodát. És én azt hittem, hogy nem kell többé házimunkát végezni! Csakhogy az első mérnök szava parancs, így hát hozzáfogok egy söpörrel, amely magasabb, mint én magam.

A következő feladatom egy cilindertől a szemet lekarni. Legalább két órát el tud végezni egy délután alatt — mondják. Csakhogy az enyém úgy néz ki, mintha legalább egy kellene hozzá. Mindenesetre elérkezett az ebédszünet, mielőtt buzgalmamnak látható jelei mutatkoznának rajta. Ennek ellenében a korom nálam nagyon is észrevehető nyomokat hagyott hátra.

Egy óra ebédszünetünk van, amely től gyorsan eltelik évés, tréfálkozás és a szakba vágó beszélgetések között.

A délután minden különösebb esemény nélkül telik el, kivéve, hogy a saját egy képviselője a „mérnök kisasszonyt” keresi. Mindenki csodálkozva néz rá. Itt nincs semmiféle kisasszony! Én erre eltűnök, letörölöm a piszkos kezemet munkazubbonyom hátulján és segítek keresni. Mikor azonban kezeimet és arcomat az uzonnaszünethez megmosom, felfedezik titkomat. Szeretné tudni, hogy miben dolgozom? Nos, munkazubbonyban a ruhám felett és ezen sok olajjal, zsírral és piszkokkal. Csakhogy az újságíró már elszaladt. Úgy látszik nem eléggé értékeli azt, amit mondottam neki és inkább maga készíti el riportját. Azután egy fényképező jön. Jaj, gyorsan, hol van pilótasisakom, manikürkészletem és puderdobozom? Hová tűnt el a puderdobozom? A hátomból zsebbem egy csavarkecs van, meg egy pár anyacsavar. Csavarok a másik zsebbem, de hát melyikben van a puderdoboz?

Ugyebár a fényképezésnél az embernek esziosnak kell lennie, mert — amint hallom — minden pilótánál hetenként több házassági ajánlatot kap, tehát gondoskodnom kell róla, hogy szépségem mindenütt ismeretessé váljon. (Még eddig ugyan nem kaptam ajánlatot. Talán nem is vagyok pilótanő? De nem szabad elveszíteni a reményt.)

Bebujok a sikkes pilótaöltönybe és végre úgy nézek ki, ahogy mások kívánják, hogy állandóan kinézzenek. De abban a pillanatban, ahogy a fényké-

pezőgép kattogott, a pilótaöltöny megint a sarokba kerül, mert a repülőgépek már közelednek és ágyba kell őket tenni. Nehéz, de szép élet. Hiszen mindent

szabadon, saját akaratomból és ingyen csinállok, különben úgy találnám, hogy agyondolgoztatnak, nem táplálnak elégé és túl keveset fizetnek.

KÖZGAZDASÁG

Morgan mérnökei tanulmányozzák a bánáti telefonszolgálatot

A telefontársaság a technikai személyzet felét elbocsátja
A fontosabb távbeszélő vonalakat kábelekké alakítják át

Timisoara—Temesvár, augusztus 21. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mr. Frederick H. Sackftefer és Mac Curdy amerikai mérnökök a Morgan-csoport megbízásából Temesváron tartózkodtak. Mr. Frederick H. Sackftefer a fővárosból, Mac Curdy pedig Párizsból hirtelen turaautóján érkezett meg a déli órákban. Munkatársunk beszélgetést folytatott az amerikai mérnökkel, kik kijelentették, hogy látogatásuknak kizárólag informatív jellege van és a temesvári helyzetet akarják tanulmányozni. A bukaresti—temesvári közvetlen telefonvonalat ugyanis oly módon fogja átalakítani a Morgan-csoport, hogy egyszerre három beszélgetés legyen lebonyolítható rajta. Öt éven belül az ország összes nagyobb városait auto-

mata központtal szerelik fel. Ertesülésünk szerint a Morgan-csoport a kezelőszemélyzet nyolcvan százaléka, a technikai személyzet 50 százaléka veszi át az államtól, de öt éven belül az alkalmazottak 90 százaléka román lesz. A csoport terbe vette azt is, hogy az összes fontosabb vonalakat kábelekké alakítsák át.

A mérnökök, akik még néhány napig Temesváron maradnak, a délután folyamán megtekintették a telefonközpontot, a távirát és a szikratávíróállomást. A telefonközpontban főleg a forgalom iránt érdeklődtek és azt a felvilágosítást kapták, hogy a telefonközpont tegnap 558 interurbán beszélgetést bonyolított le, ami az államnak 23.500 lej bevételt jelent.

Phönix

Életbiztosító Társaság

Alapítva 1882. évben.

Központi vezérigazgatóság: WIEN

Romániai igazgatóság: București, Bulev. Elisabeta No. 16.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: Cluj, Str. Nicolae Iorga 16.

Bukovinai és besszarábiai vezérképviselő: CERNÁUȚI, Str. Reg. Ferdinand 1.

A társaság működési területe: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A társaság fejlődését az utóbbi 20 évben a következő számok mutatják:

Év	Biztosítási állomány	Díjbevétel	Biztonsági alapok
1913	K 224,887.549.—	K 9,733.268.07	K 60,502.808.81
1924	S 430,944.943.—	S 27,541.688.77	S 53,051.954.77
1925	" 655,028.355.—	" 37,693.246.18	" 77,037.672.54
1926	" 1,079,703.694.—	" 49,481.752.88	" 149,308.416.44
1927	" 1,399,431.738.—	" 63,691.607.36	" 192,368.487.51
1928	" 1,787,935,715.—	" 85,477.026.47	" 242,111.271.97

1929 év végével a biztosítási állomány kétezerkétszázmillió schilling, a díjbevétel pedig százhuszonötmillió schilling

BIZTONSÁGI ALAPOK
háromszázmillió schillinget tettek ki

A „PHÖNIX” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsálemi főirodájával, a Makkabi Világszövetséggel, a Mizrachit több országos szervezetével, a WIZO Zsidó Nők Világszövetségével és még több nagy zsidó testülettel

Vezérügynökségek: Arad, Braşov, Bucureşti, Cluj, Cernăuţi, Chişinău, Mediaş, Oradea, Sătmăr, Sibiu, Târgu-Mureş, Timişoara.

Gyermek, járadék és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. **A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.**

„Steaua României”

Román Biztosító Társaság (a Phönix koncernjében)

Bucureşti, Bulev. Elisabeta 10 sz.

Erdélyrészi főigazgatóság: Braşov, Kapu-utca 65 szám.

Tűz-, üveg- és betörés-, jég-, kaleset-, szavatossági-, automobil-, géptörés-, szállítmány-élet és népbiztosítás.

Élőnyös díjtételek, modern feltételek. Képviseltek az egész országban

Magyar szakkörök ellenzik az orosz fa, só és szén importját. Pár nappal ezelőtt közöltük, hogy a magyar fapia két szakembere Svájcban tárgyalásokat folytatott az orosz faimport tárgyában és ez a tárgyalás megegyezésre is vezetett, úgy hogy a jövőben intenzív faimport indul meg Oroszországból. Szó van azonban arról is, hogy a szovjet nagobbmennyiségű só és szén is hajlandó Magyarországra küldeni. Magyarországi szakkörök ellenzik az oroszországi importot és azt állítják, hogy sem fára, sem sóra nincsen szükség, mert só kedvezőbb feltételek mellett kapnak Romániából, szénben pedig olyan nagy a túltermelés, hogy a magyarországi szénbányák csak korlátozott üzemmel dolgoznak.

A délkeleti dohánykartell. Athénből jelentik: Görögország, Bulgária és Törökország kormányai az elmúlt napokban megbízták delegátusait azzal, hogy tárgyalják meg egy délkeleti dohánykartell eszméjét. A három ország területén nő ugyanis a világ legjobb cigarettadohánya. A tárgyaló felek nem tudtak megegyezni és azzal hagyták el Athént, hogy szeptemberben újabb tervekkel ismét megkezdik a tárgyalásokat. Valószínű azonban, hogy ezekben a tárgyalásokban már Jugoszlávia és Egyiptom képviselői is résztvesznek.

Román-osztrák kereskedelmi tárgyalások. Az osztrák kereskedelmi miniszteriumban szorgalmasan dolgoznak az osztrák-román kereskedelmi tárgyalások újra való felvételére, minthogy a most érvényes provizórium szeptember elsején lejár. Hír szerint diplomáciai tárgyalások folynak abban az irányban, hogy a provizóriumot mostani formájában újra meghosszabbítsák. Bizonyos kormánykörök szerint nincs szükség kereskedelmi tárgyalásokra, minthogy az elmúlt tavaszkor Bukarestben az osztrák és román delegátusok között elég messzemenő megállapodások történtek, amelyek ellen ugyan osztrák részről aggályok merültek fel. Az Ausztriával való szerződés ratifikálása mindenesetre csak akkor fog megtörténni, ha a nemzeti tanács Bécsben újra foglalkozni fog ezzel az ügygel.

Színház—Mozi

A Magyar Színház irodájának közleményei
ZSIDO OPERETT-TÁRSULAT KOLOZSVÁRON

Örömhirt közlünk a közönséggel. A leghíresebb és legragyogóbb zsidó operett-társulat, a Tefiner vezetése alatt álló 24 tagú amerikai együttes hétfőn Kolozsvárra érkezik és a Magyar Színházban két estén át fog vendégszerepelni. A társulat sztárja a 18 éves szubrett, aki világviszonylatban is a legrbrilliansabb operett-tehetség s aki el fogja büvölni itt is a közönséget. Ez az amerikai operett-társulat most Romániában van rövid turnén s hogy milyen óriási sikereik vannak, arra nézve elég annyit fölemlíteni, hogy Nagyváradon, ahol két előadást hirdettek, immár két hét óta játszanak megszakítás nélkül fergeteges sikerrel. Kolozsváron csak két este tudnak maradni: hétfőn és kedden fogják két legnagyobb sikerű operettjüket előadni. A Magyar Színház pénztára a zsidó operett-előadások jegyeit már szombat reggeltől fogja árusítani. Természetes, hogy a nagy operett-társulat költségei igen nagyok, ennek dacára a helyek árait a nehéz viszonyokra való tekintettel nem fogják emelni.

JÖN: A FRUSKA!

Augusztus végén befejezi a társulat az idényt. Egyetlenegy újdonság lesz csak már ez évadban, de az egy újdonság tulszárnyalja érdekességben, vonzórőben mindazt, amit eddig adtak: „A fruska”. Ez az elragadó angol vígjáték, amely valósággal elbűvölte Amerika és Európa közönségét s amely Budapesten eddig 150 előadást ért meg, a jövő héten fog színre kerülni.

A BUDAPESTI RÁDIO-STUDIO MŰVÉSZEI KOLOZSVÁRON

Lázás izgalommal, felfokozott kíváncsisággal várja a mai estét Kolozsvár

yesen beszélhet, eszi az uj gen szavak to magyarazalej. Utánvételeve frankó küldje Cluj

nepelelték a sokgyerepestrol jelentik: A epviselőházban tegnap a sokgyermekes között Klebelsberg esége díjakat oszt. Weber Andrásné, szszony nyerte, aki-n. Rajta kívül résztegy 24, egy 21, egy rmekek családjánya. ltak, akiknek minat gyerekes család-es családjának kö-Elek, volt vatikáni ege is.

bikák tömegpusz-elentik: Andaluziá-éleben egy Quadal-híd bikaviadallra szakadt. A kataszt-los áldozata van és ak a folyó árjában.

tit Észak-Indiában. k: Észak-Indiából enek. Az Indus és ak, sok falu elpusz-ert hajléktalanná á vált embereket helyezték el. A vas-helyen megszakadt, a pályatestet.

kisérlet meg Kut-se. Párizsból jelen-entik, hogy a né-ött elrabolt Kutje-tábornok öccse, aki al egyszerű mun-mazásban, tegnap on öngyilkosságot epov borotvával át-át, de terve véghez-atban még sikerült rülése nem éltve-

chill tt élesen tá- nkáskormány politikáját

us 21. Winston rvatív pénzügyim-ött tartott beszá- sen támadta a mun- agadozó politikája részeti egyezmény urhill szerint In- tekintélye teljesen egujabb bizonyíté- hegyi törzsek meg havar ellen. A kon- azt hangoztatta, rmány maga sem álláspontot kellene kük törekvéseivel lmozza a félrend- hibákat. Churchill ményt Anglia ve- mert háboru ese- éppen megvédhet odelmét és ottani n tovább fegyver- k a Földközi ten- he csatornán is getországba, vagy nyuló forgalmat.

zat Hitközség Satu- epekre egy vallá- iskolázott hangu

zerint. Reflektán- próbaelőadásra ál, ugyanide cim- rvények. A meghívottaknak

Friedmann Árpád éd, hitk. gondnok

közönsége. A romániai rádiókedvelők régi vágya teljesül, amikor ma este a Magyar Színházban szemtől-szembe láthatják azokat a népszerű művészeket, akiket eddig csak sokszáz kilométer távolságból hallhattak. A népszerű és kedvelt Scherz bácsi, aki a rádiósoknál valóságos családtag, személyesen konferálja a nagyszerű három órás műsort, amelynek keretében föllép Dávid Mihály, a budapesti Magyar Színház országos nevű művésze, aki tavaly a Nemzeti Színház által hirdetett tehetségpályázaton az első díjat nyerte, Matány Antal, a Nemzeti Színház kitűnő művésze, Köpeczy Boócz Lajos, a stúdió rendezője, Weygand Tibor, a dédelgetett dalénekes, Sándor Böske, az Andrásy uti Színház, Székely Gizi, a Városi Színház tagja. A zongoránál Kiszely Gyula, a népszerű karmester ül. A műsor magában véve is szenzáció. Az „Egy nap a stúdióban” című rádiójáték bemutatja a budapesti rádió-stúdió belső életét minden érdekességével, titokzatosságával és intimitásával. Még három egyfelvonásos darab, számos szóló-szám és duett egészíti ki a példátlanul gazdag műsort, amely bizonyára még jobban meg fogja kedveltetni a rádió eddig még láthatatlan művészeit.

A rádió művészei két teljesen különálló más-más műsorral jönnek. Az első műsor, amelyet pénteken este és vasárnap délután 6 órakor fognak előadni, ez:

1. Bevezető és bemutatkozás: Köpeczy Boócz Lajos.
2. Egy nap a stúdióban: A rádió-kabare összes szereplői.
3. Az öngyilkos: Matány A., Köpeczy Boócz Lajos, Sándor Böske.
4. Grotteszk tánc: Köpeczy Boócz Mihály.
5. Versek: Dávid Mihály.
6. Duett: Matány Antal, Köpeczy Boócz Lajos.
7. Sanszonok: Székely Gizi.

Szünet.

8. Dalok: Sándor Böske.
9. Dalok: Weygand Tibor.
10. Táncc-duett: Székely Gizi, Weygand Tibor.
11. Majomper: Dávid Mihály, Köpeczy Boócz Lajos.

Konferál Scherz bácsi. A zongoránál: Kiszely Gyula.

Második műsor: szombat és vasárnap este 9 órakor:

1. Vasutas: Matány Antal, Sándor Böske, Dávid Mihály.
2. Grotteszk tánc: Köpeczy Boócz Mihály.
3. Versek: Dávid Mihály.
4. A cigány: Székely Gizi, Köpeczy Boócz Lajos.

Szünet.

5. Rózi: Köpeczy Boócz Lajos, Matány Antal, Dávid Mihály, Scherz Ede.
6. Jazzimitációk zongorán: Kiszely Gyula.
7. Székely Gizi: Sanszonok.
8. A pisztoly: Dávid Mihály, Matány Antal, Köpeczy Boócz Lajos.

Szünet.

Vasárnap délután 3 órakor: SÁRGA LILÍOM — mozihelyekkel

Viharos tapsok, lelkes tetszés fogadta a „Sárga lilíom” szerda esti előadását. A darabot vasárnap délután 3 órakor is elő fogják adni nagyon olcsó mozihelyekkel. Jegyek árai: 50, 40, 30, 20 és 10 lej.

Már csak ma és holnap látható: NEVADA és MAROKKÓI KÉMNŐ

Elementáris hatása volt a Magyar Színház tegnap bemutatott hatalmas 3 órás kettős műsorának. Ugy a „Nevada” című vadnyugati történet, mint a „Marokkói kémnő” általános tetszést aratott. Ezen pompás nagyszabású kettős műsor már csak ma és holnap látható naponta 2 előadásban, egymint: 3 és 6 órakor. Helyárak: 20 és 10 lej.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Pénteken este 9 órakor: A Budapesti Rádió Stúdió teljes társulatának vendégjátéka. Föllépnak: Scherz bácsi, Weygand Tibor, Sándor Böske, Köpeczy Boócz Lajos, Köpeczy Boócz Mihály, Székely Gizi, Matány Antal, Dávid Mihály.

Műsoron: Egyfelvonásos vigjátékok, ötletek, énekek, táncok, tréfák. Rendes helyárak. Sorozatszám 358. (Első műsor.)

Szombaton este 9 órakor: A Budapesti Rádió Stúdió teljes társulatának második föllépése. Rendes helyárak. Sorozatszám 359. (Második műsor.)

Vasárnap d. u. 3 órakor Biró Lajos világhírű színműve: **A Sárga lilíom** kerül színpadra, a főszerepben Kaszab Annával. Nagyon olcsó mozihelyekkel: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 360.

Vasárnap d. u. 6 órakor: A Budapesti Rádió Stúdió teljes társulatának vendégjátéka. Rendes helyárak. Sorozatszám 360. (Első műsor.)

Vasárnap este 9 órakor: A Budapesti Rádió Stúdió teljes társulatának 4-ik és bucsuvendégjátéka. Rendes helyárak. Sorozatszám 362. (Második műsor.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA

Pénteken 3, 5 és 7 órakor: I. Nevada. II. A marokkói kémnő. (Izgalmas keleti bűnügyi történet, a főszerepekben: Várkonyi Mihály, Jetta Goudal és Josef Schildkraut. Hely árak: 20 és 10 lej.)

Szombaton 3, 5 és 7 órakor: I. Nevada II. A marokkói kémnő. (Izgalmas keleti bűnügyi történet, a főszerepekben: Várkonyi Mihály, Jetta Goudal és Josef Schildkraut. Hely árak: 20 és 10 lej.)

Vasárnap d. e. 11 órakor matiné 15 és 10 lejes helyárakkal: A cirkusz gyermeke. Regényes történet az artisták életéből.

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópai

PÉNTEK, AUGUSZTUS 22.

Bukarest. 21.45: Szimfónikus hangy 21.15: Jensen zongoraművész Chopin műveiből játszik. 20: Könnyű francia zene. 23—030: Vendéglői tánczene.

Budapest. 9.15: Grammfón hangy. Suppé: A költő és paraszt. Wagner: Tannhäuser — A vendégek bevonulása. A komédiások — True Blue Lou Monti: Csárdás. Love Parade — Deram Lower. Saint-Saëns: Sámson és Delila. A jazz király — Ragamuffin Romeo. Love Parade — Marsh of the Grenadiers. Toselli: Szerenád. — Herold: Zampa — nyitány. Erdélyi — Szántó: Szomorú nyárfalevél. Weygand Tibor. Ifj. Békeffy — Lajtai: Nagyon szeretem magát. Weygand Tibor Kallós Dezső: Minden jó családban kell egy rosszznak lenni. László I. — Takáts S.: Sajó kutyám. Dr. Sándor: Azt mondják, hogy tvasz nyílik. — László — Seres: Azt a fehér rózsát. — Balázs — Antal: Rácsos kapu, rácsos ablak.

9.30: Hírek.

9.45: A hangverseny folytatása.

11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat.

12: Déli harangszó.

12.05: A m. kir. I. honvédegyezked hangversenye. Rosenzweig: Magyar szív — induló. Bálint: Bohémkeringő. Suppé: A mesterné — nyitány. Bizet: Részletek „Carmen”-ből. Kovács — Barna: Horthy-dalok.

12.25: Hírek.

12.35: A hangverseny folytatása.

1: Pontos időjelzés.

2.30: Hírek.

3: Piaci árak.

4: A „Virágokert” meseórája.

4.45: Pontos időjelzés.

5.10: Dr. Málnási Ödön: „Gróf Pálffy János küzdélme Magyarország fel szabadlásaért”.

5.40: Parádi Jóska és cigányzenekarának hangversenye.

6.45: „Képek a magyar irodalom múltjából”.

7.15: Eugen Stepat orosz balaljakzenekarának hangversenye. Az én dalom, katona induló-dal. Ridna Ukrajna — kis egyveleg. Utolsó ötös bankóra — orosz népdal. Stepat: Bölesódal. Volga anyám. Két cigány románc. — Halovány, fehér. Hallgasd. Malesiner — Kovács: Akarom. Stepat: Tangó. Gajda. Csibarik.

8.15: Békeffy-est a Stúdióból. Rendező: Békeffy László.

9.10: Lóversenyeredmények.

9.15: Hangverseny. Händel: G-moll szonáta. Beethoven: Kreutzer szonáta. Chopin: Öt etude.

10.15: Pontos időjelzés.

10.30: Emlékezés Lenaura.

Bécs. 20.05: Kamarazene. 21: Népszerű est.

Róma. 21.02: Operettrészletek.

Prága. 20.30: Népszerű hangy.

Milánó. 20.40: Szimfónikus hangy.

Kattovic. 20.15: Varsó. 23: Rádió-üzenetek.

Kaunas. 19.40: Népdalok. 21: Hangverseny.

Kassa. 20: Óraütés, harangszó, operaáriák. 20.30: Prága. 21.30: Műdalok. 22: Prága. 22.15: Grammfón.

Köln. 20: Kis hangverseny. 21: Kiser Ggörgy: „Kolportázs” vigjáték. Utána 24-ig kávéházi zene.

Königsberg. 20 05: Grog: „A másolat” egyfelvonásos. 21: Hangverseny. 22.30: Könnyű zene.

SZOMBAT, AUGUSZTUS 23.

Bukarest. 20: Dumitrescu operaénekesnő dalestje. 20.45: Albu hegedűművész játéka. 21.30: Tánczene a Lidó-medencéből.

Budapest. 9.15: A rádió házikvartettjének hangversenye. Dauber: Keleti hangok — ábránd. Cui: Romanzetta. Moussorgsky: Gopak. Buzás M. Andante cantabile. Lüling: Erdei manók ünnepe. Joh. Strauss: Keringő-egyveleg. Jakob Terka: Kinevet-e még — slowfox. Goehr: Tavasz — tangó. Brodsky: Valse primavera. Vas Henrik: Nem bánom — fox.

9.30: Hírek.

9.45: A hangverseny folytatása.

11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat.

12: Déli harangszó.

12.05: Szalonzenekari hangverseny. Szirmai: Cinntányéros cudar világ. — Suhogó selyemszálak. Gounod: A zamorai sere — ábránd. Aubry: Kék rózsza — keringő. Eugen D'Albert: Hegyek alján — ábránd.

12.25: Hírek.

12.35: A hangverseny folytatása.

1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés

2.30: Hírek, élelmiszerárak.

3: Piaci árak, árfolyamhírek.

4: Vitéz Somfay László novellái: Mártuska könnyei. Forgó kerék. Felolvassa Koncz Sándor dr.

4.45: Pontos időjelzés.

5: Előadás: „A bélyeggyűjtés”.

5.30: Grammfónhangverseny. Where is my Mayer. Kóla — Szécsén: Süt a mama. „Wenn die Elisabeth” Wunder-Bar. A jazz-kiadó. Megyery — Kuthy: Mért oly huncut kicsike lány. A trombitás és a citrom. O Donna Clara. Ifj. Békeffy — Lajtai: Déltűn, mosogatás után. A nevető rendőr.

6: A Székesfővárosi Zenekar hangversenye. Schubert: Ördögvár — nyitány. Bach: Glazunov: Stenka razin Wagner: Tannhäuser. Leoncavallo: Bajazzók — prólógus. Strauss: Denevér — nyitány.

7.20: Csekey István: „A lapuamozgáalom Finnországban”.

8: Nagy Izabella magyar nótákat énekel.

9: Kovács Andor humoros konferánssza.

9.30: Ügetőversenyeredmények.

9.35: Pontos időjelzés.

9.45: A Rékai Miklós-szalonzenekar hangversenye. Kalmár Pál közreműködésével. Suppé: Könnyű lovasság — nyitány. Brodsky — Harmath: O donna mia. Radó — Szilágyi: Az én babámnak nincsen hozománya. Kalmán: A cirkuszhercegnő — egyveleg. Szenkár — Harmath: Aranypohár. Sally — Szenes: Karikagyűrűjét visszaidom. Freed — Brown: Orange blossom time. Rékai — Erdődy: Elmennék hozzád. Sándor — Szenes: Kis cicám. Nacio — Herb. Brown: Fababák násza.

10.15: A m. kir. I. honvédegyezked hangversenye. Lehár: Horthy-fiúk előre — induló. Mikus — Csák: Szeptember végén. Ziehrer: Egy rezer vista álma. Ábrahám: Harmínkettes baka vagyok én. Grosz: 1-es honvéd induló. Ábrahám: Honvédbanda — induló. Barna: Ne bántsd a magyart — induló.

Berlin. 18.30: A folyók zenéje. 20: Kabaré a rádióipar palotájából.

Bern. 20: Népzene. 21.30: Gyógytermi zenekar. 22.15: Éjfélíg tánczene.

Belgrad. 19.30: Harmonikázás. 20: Szlovén dalok. 21: Rádiózenekar. — 22.15: Vendéglői zene. 23.15: Grammfón.

Pozsony. 18: Bábszínház. 19.30—22.20: Prága. 22.25: Brünn. — 22.30: Prága.

Breslau. 20.30: Kabaré. 22.30: Szó-rakoztató zene.

Brit nemzeti műsor. 19.30: Katonazene. 21: Rádiórevü. 22.20—24-ig: Hangverseny.

Brünn. 22.25: Jazz. 23.20: Prága.

Frankfurt. 19.30: Verdi: „Alarcosbál” operája. 23—0.30: Kávéházi zene.

Genova. 20.15: Grammfón. 20.40: Strauss: Fékelen tavasz operett.

Genève. 20.30: Könnyű zene. 22.05: Grammfón tánczene.

Hamburg. 20: Vidám-est. 21.30: Helgolandi dalosok. 22.55: Tánczene.

Hilversum. 20.55: Hangverseny. — 21.40: Harmonikázás. 22: Népszerű hangverseny. 22.35: Harmonikázás. — 22.55: Grammfón.

Hüizen. 19.45:—22.40: Házi szalonzenekar. 22.40: Grammfón.

Kalundborg. 20: Régebbi tánczene. 21.40—23: Könnyű zene. 23—0.15: Vendéglői tánczene.

Kattovic. 20: Közzene. 20.15: Varsó 23: Tánczene.

Kaunas. 18.20: Grammfón. 19: Szólisták estje.

Kassa. 20—22.20: Prága. — 22.25: Brünn. 23.20: Prága.

Ha azt akarja, hogy hirdetései eredményesek legyenek, hirdessen az Uj Keletben.

Aprohirdetések

Schwartz Ignacné orth. kóser vegetárius étterme és tejcsarnoka Reg. Ferdinand (Wesselényi uca) 10 szám alatt megnyitott. A felhasználóknak saját készítményeiket. Ugyanott naponta friss tehén- és bivalytejhez szállítva is kapható.

Régi kóser élelmiszerüzlet italmérésel, betegség miatt átadó. Esetleg pénztársat venne. Közlebbit: Rubin ruháüzletben, Reg. Ferd. 29.

Eladó sürgősen elköltözés miatt új eszládi ház, áll 3 szoba, 2 konyha, mellékhelyiség, jövedelme 50.000 lej, ugyanott keretezett goblinek, ebédlő butor és eszlár, perzsa ágylók és szép filodendron. Cim: Kalandos uca 13.

A KOLOZSVÁRI MOZGÓK MŰSORA

Aug. 22	MAGYAR SZÍNHÁZ	CARMEN	CORSO	EDISON	SELECT	URÁNIA
Péntek	I. Nevada II. A Marokkói kémnő	I. Égő határ II. Lia	Szombatok szombatja	I. Napoleon futárja II. La Paiva	A borncói szökevény	A vándor

XIII EV Cluj — augusztus 5690

Uj Kelet

Okkeink

Sztrateka

A me

A nemzeti k két pén is összeka hitelválságást igénylő éhes bukarai botrányobb nyilvánly Madgea közlekedrt. S kétség természet ter közötti an alkalmai program a legkedv ideális ért nponjtábol tartani ez ál is inkább nyek is al st nyerni komplex azokról a két szá át lehető adenekelő ug Man alapos mu lapos fell es statiszt utatták ki az ezzel e llett az o pját kép asra var norandum rhelő ad vaslatok ispontra lasági hit lános hit is esaki lánának ; azonban ; tulságos addig a óen óvato okozatos meg a ki Madgear anazon n itel krizi hetetlen melyeket re ajánl. Madgea ével és e ag meg ezögazda illitásava mig M utján don meg hektől, h a kamatl eszállítás ezó: az al földhite ket a me nnének a eszolgált lóvó vál egyéb bi azt jelet dig kikő százaléko neg kell zött öszs l-levél u molescu tja a hit a me zálásaba il 8—10 ak magul ben reszk matterhe zetésképt elveszt aru is